

**OSAAMISEN JA ASIANTUNTIJUUDEN
JOHTAMINEN KANSAINVÄLISESSÄ
KORKEAKOULUOPETTAMISESSA**

LAB-AMMATTIKORKEAKOULU
Insinööri. YAMK.
Uudistava johtaminen
Kesäkuu 2020
Kaj Randelin

Tiivistelmä

Tekijä(t) Randelin, Kaj	Julkaisun laji Opinnäytetyö, YAMK Sivumäärä 55	Valmistumisaika Kesä 2020
Työn nimi Osaamisen ja asiantuntijuuden johtaminen kansainvälisessä korkeakoulu-opettamisessa		
Tutkinto Insinööri (YAMK).		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä tutkittiin LAB-ammattikorkeakoulun kansainvälisen opiskelijatoiminnan toteuttamista Winter School ja Summer School -toiminnassa. Tutkimuksessa selvitettiin LAB-ammattikorkeakoulun kansainvälistä opiskelutoimintaa sekä opettajien pedagogista työskentelyä ja toimintamalleja. Tutkimus on osa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen Climate University –kehityshanketta.</p> <p>Teoriaosaan kartoitettiin osaamisen ja asiantuntijuuden eri teoreettiset näkökulmat. Osaamisen johtamista selvitettiin ammattikorkeakoululähtöisesti. Tutkimusaineistossa käsiteltiin kansainvälisen opiskelun ja opettamisen eri yhteistyömuotoja sekä kansainvälisiä muutosvaihteluita ammattikorkeakoulutuksessa.</p> <p>Tutkimukselle valittiin laadullisen tutkimuksen menetelmä. Tutkimusaineiston hankinnassa hyödynnettiin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen lähdetietokantoja. Tutkimustyö suoritettiin haastatteleamalla kahta LAB-ammattikorkeakoulun kansainvälistä opettajaa. Tutkimustulokset käsiteltiin sisällönanalyysillä teemaluokittelemalla haastatteluvastaukset kolmeen opiskelutoiminnan luokkaan.</p> <p>Tutkimusvastauksista selvisi, että kansainvälisessä LAB –toiminnan myötä opettajien ammatillinen osaaminen on ollut huomattavassa kasvussa. Koulutusalojen benchmarkkaus, hyvät yhteistyösuhteet ja uusien yhteistyösuhteiden luominen opetustyössä ovat lisääntyneet. Toisaalta kansainvälisyyden monimuotoisuus on muodostunut toiminnan haasteeksi. Uudistuvien koulutusohjelmien ja opetussuunnitelmien toteuttaminen on edellyttänyt yhteistyötä ja viestintää enemmän kuin aikaisemmin.</p>		
Asiasanat osaaminen, asiantuntijuus, johtaminen, kansainvälisyys, opettaminen		

Abstract

Author(s) Randelin, Kaj	Type of publication Master thesis	Published Summer 2020
	Number of pages 55	
Title of publication Conducting Competencies and Expertise in International Teaching		
Name of Degree Master of Engineering, Regenerative Leadership		
Abstract <p>This master thesis concentrated on backgrounds of international study activities at LAB University of Applied Sciences` Studies Summer School and Winter School implementation. The purpose of this study was to find different point of views of international education operation and research teachers` pedagogical work and procedures. The research was a part of the Climate University project.</p> <p>In theoretical part the backgrounds of competence and expertise were mapped. In this thesis the starting point of leadership of competencies is originated from the practices used in the universities of applied sciences. Furthermore, it was analyzed different forms of international teaching and studying, teachers` co-operation and vicissitudes in the operational environment of universities of applied studies.</p> <p>Thesis uses qualitative methodology. In prospecting of research material, it was utilized different statistical banks of universities and universities of applied sciences. The empirical work was made by interviewing teachers at the LAB University of Applied Sciences. The open interview tackled themes international education, teaching and co-operation.</p> <p>The research results proved that the competencies of LAB teachers were increased due to international co-operation and education programs. Increasing activities like benchmarking of sector of universities of applied sciences in general, building up new relationships and changes of the status of multisectoral teaching. Furthermore, diversifying international education has also generated a challenge against education operation. The realization of regenerative programs and education plans has required collaboration and active communication more than ever before at LAB University activities.</p>		
Keywords competence, expertise, leadership, international, education, teaching		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	LAB-AMMATTIKORKEAKOULU.....	2
2.1	LAB-ammattikorkeakoulun esittely.....	2
2.1.1	LAB-ammattikorkeakoulun organisaatio.....	3
2.2	LAB-ammattikorkeakoulun toimintastrategia.....	4
2.2.1	LAB-ammattikorkeakoulutuksen arvot ja periaatteet	5
2.2.2	LAB-ammattikorkeakoulutuksen yhteistyömuodot.....	5
3	OSAAMINEN JA ASiantuntijuus.....	6
3.1	Osaamisen käsite	6
3.2	Asiantuntijuuden määritelmä.....	6
3.3	Ammatillinen identiteetti ja toimijuus	6
3.3.1	Toimijuus erilaisilla elämänkentillä	8
3.4	Osaamisen johtamisen teoreettiset näkökulmat.....	8
3.4.1	Osaamisen johtaminen käsitteenä	9
3.4.2	Uudistavan johtamisen lähtökohdat	9
3.4.3	Transformationalinen johtaminen.....	10
3.4.4	Kansainvälisen johtamisen näkökulmia.....	11
3.4.5	Itsensä johtaminen	12
3.4.6	Johtamisen eettisiä arvoja	12
3.5	Osaamisen johtaminen ammattikorkeakoulutuksessa.....	13
3.5.1	Amattikorkeakoulun lakisääteinen tehtävä	13
3.5.2	Osaamisen johtamisen haasteet ammattikorkeakoulutuksessa	13
3.5.3	Osaamisen johtamisen hallinta ammattikorkeakoulutuksessa.....	14
3.5.4	Osaamisen jakaminen ammattikorkeakoulutuksessa.....	14

4	MONIALAINEN DIGITAALINEN OPPIMINEN KESTÄVYYSHAASTEISSA – JOUSTAVAT OPINTOPOLUT TYÖELÄMÄÄN -HANKE	16
4.1	Kehityshankkeen esittely	16
4.2	Kehityshankkeen missio	16
4.3	Kehityshankkeen visio ja tavoite	17
5	TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT	18
5.1	Kansainvälisen opiskelun määritelmä	18
5.2	Kansainvälinen opiskelu korkeakouluissa	19
5.2.1	Kansainväliset opiskelijat	20
5.2.2	Kansainvälisen opiskelun tukeminen	21
5.2.3	Kansainvälisen opiskelun yhteisöllisyys	22
5.3	Kansainvälinen opettaminen korkeakouluissa	22
5.3.1	Kansainvälinen opetushenkilöstö	23
5.3.2	Kansainväliset opettajavaihdot	23
5.3.3	Kansainvälinen pedagoginen työskentely	24
6	TUTKIMUSTYÖN TOTEUTTAMINEN	26
6.1	Tutkimustyön lähtökohdat	26
6.2	Kvalitatiivisen tutkimustyön komponentit	27
6.3	Tutkimukseen osallistujat	28
6.4	Aineiston analyysi	30
6.5	Tutkimuksen etiikka ja luotettavuus	33
7	TUTKIMUKSEN TAVOITE	34
7.1	Tutkimuksen yhteisöllinen tavoite	34
7.2	Tutkimuskysymysten muodostaminen	34

8	TUTKIMUSVASTAUKSET JA ANALYSOINTI	36
8.1	Opettajien antamat vastaukset.....	36
8.1.1	Vastaukset kansainväliseen opiskeluun liittyen.....	36
8.1.2	Vastaukset kansainväliseen opettamiseen liittyen	39
8.1.3	Vastaukset kansainväliseen opettajayhteistyöhön liittyen	41
8.2	Haastatteluvastauksien yhteenveto	43
9	TULOKSET.....	44
9.1	Kansainvälisen opiskelutoiminnan kehittäminen	44
9.2	Kansainvälisen opetustyön kehittäminen	45
9.3	Kansainväliseen yhteistyöhön liittyvä kehittyminen	46
10	POHDINTA.....	48
	LÄHTEET	51
	LIITE 1: TUTKIMUSHAASTATTELUN KYSYMYKSET	

1 JOHDANTO

LAB-ammattikorkeakoulun opiskelutoiminta ja kansainvälinen liikkuvuus on ollut viime vuosina kasvussa, mikä on ollut yleistä suomalaisissa korkeakouluissa muutoinkin. Kansainvälisen toiminnan kasvun seurauksena LAB-ammattikorkeakoulun kansainväliset opiskelupalvelut ja opettamisen resurssit ovat kohdanneet merkittäviä haasteita, jotka ovat luoneet tarpeen kansainvälisyyden entistä laaja-alaisemmalle tutkimiselle. Lisäksi korkeakoulutuksen yleisesti kohtaamat globaalit kestävyysaasteet, kuten ilmastonmuutos, ovat haastaneet laaja-alaisuudessaan korkeakouluopettajat eri aloilla. Uusin tieto on pitänyt saada välittömästi korkeakoulujen ja opettamisen käyttöön.

Tutkimustyön tavoitteena on löytää LAB-ammattikorkeakoulun opettajien näkemyksiä kansainvälisen LAB-opiskelutoiminnan harjoittamisesta sekä opetustoiminnan käytänteistä ja niiden vaikutuksista yhteiskunnallisesti. Kansainvälisten asiantuntijoiden tulkintojen perusteella voidaan saada konkreettisia vastauksia kansainvälisen opiskelun, opettamisen ja opettajayhteistyön ilmentymisestä kansainvälisessä LAB-toiminnassa. Samalla luodaan edellytyksiä kansainvälisen korkeakoulutuksen hankkeelliselle yhteistyölle, jolla muodostetaan uusia verkostoituneen opettamisen väyliä, jotka huomioisivat korkeakoulutuksen kestävyysaasteet entistä paremmin.

Ammattikorkeakoulujen opetustoiminta suuntautuu pääasiallisesti oppimisen ja osaamisen kestävään kehittämiseen. Eri koulutusalojen yhteisenä pyrkimyksenä on toimia korkeakouluopettamisen erikoisasiantuntijoina ja saavutetun osaamisensa myötä tukea yhteiskunnallista kehittymistä kaikin tavoin. Uuden tiedon tuottaminen edellyttää kuitenkin tieteen tutkimuksen orientaatiota ja yhteistyötä muiden korkeakoulujen kanssa. Esimerkiksi korkeakoulutuksen kestävyysaasteet edellyttävät korkeakouluopettajilta yhä laajempaa pedagogista osaamista ja tiedon soveltamista. Siksi kansainvälistä toimintaa varten haetaan jatkuvasti uusia ratkaisumalleja ja käytänteitä, jotka johtaisivat korkeakoulutuksen viestinnän ja vuorovaikutuksen parempaan kehittämiseen sekä kansainvälisen opettamisen monipuolistumiseen ammattikorkeakoulu yhteisöissä.

2 LAB-AMMATTIKORKEAKOULU

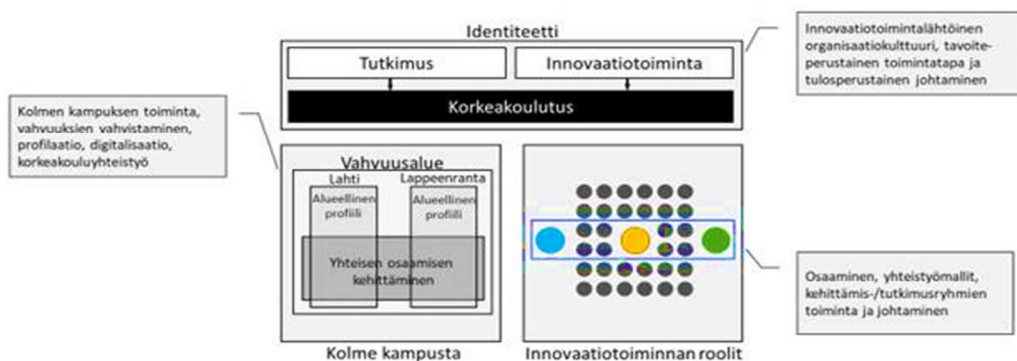
2.1 LAB-ammattikorkeakoulun esittely

LAB-ammattikorkeakoulu Oy (LAB) on Lahdessa, Lappeenrannassa ja verkossa eli kolmella kampuksella toimiva suomalaisen ammattikorkeakoulutuksen innovatiivinen opiskeluympäristö. Lahden ammattikorkeakoulun ja Saimaan ammattikorkeakoulun yhdistyessä uudesta LAB-ammattikorkeakoulusta muodostui 1.1.2020 kansainvälisen ja monialaisen korkeakoulutuksen keskittymä. Yhdistymisen myötä LAB-ammattikorkeakoulu liittyi osaksi LUT-yliopiston konsernia ja toimintaa. (LAB 2020 a.)

LAB-ammattikorkeakoulun monialaisen korkeakoulutoiminnan vahvuuksia ovat kiertotalous, design, innovaatioiden kaupallistuminen sekä hyvinvoinnin palveluinnovaatiot. Innovaatiokorkeakoululla on piirissään viisi eri koulutusala: sosiaali- ja terveysala, tekniikka, liiketalous, hotelli-, ravintola- ja matkailuala sekä muotoilu, taide ja visuaalinen viestintä. (LAB 2020 a.)

LABilla on yli 8500 opiskelijaa sekä 500 opettajaa ja TKI -asiantuntijaa. Kolmen kampuksen toiminnan päätavoitteena on yhteisen osaamisen kehittäminen: aikaisempien koulutusvahvuuksien vahvistaminen, profilaatio, digitalisaatio sekä kansainvälisen korkeakouluysteistyön lisääminen. Tutkimus- ja innovaatiotoiminta muodostavat korkeakoulutuksen osaamis- ja kehitystyön ytimen. Innovaatiolähtöinen organisaatiokulttuuri, tavoiteperustaiset toimintatavat sekä tulosperustainen johtaminen ovat LAB-korkeakoulun identiteetin perustana kuvion 1 mukaisesti.

LABin identiteetti LUT-konsernissa – työelämän innovaatiokorkeakoulu

KUVIO 1: LAB-ammattikorkeakoulun identiteetti LUT-konsernissa. (LAB 2020 b)

2.1.1 LAB-ammattikorkeakoulun organisaatio

Monialaisen LAB-ammattikorkeakoulun organisaation ylimpänä operatiivisena hallintoelimenä on rehtoraatti. Rehtoraatin muodostavat LAB-ammattikorkeakoulun toimitusjohtaja-rehtori ja toimitusjohtajan sijaisena toimivat vararehtorit. (LAB 2020 a.)

LABin hallinnollista korkeakoulutoimintaa ohjaa LAB-ammattikorkeakoulun hallitus, jonka puheenjohtajana toimii LUT-yliopiston rehtori. Varsinaisen yhdeksän jäsenen hallituksen muodostavat korkeakoulujen, kaupunkien ja terveyshallinnon johtavissa asemissa toimivat henkilöt. Lisäksi hallitukseen on valittu yksi LAB-ammattikorkeakoulun opiskelija. LABin johtoryhmän tehtävänä on tukea ja avustaa rehtoria ammattikorkeakoulun johtamisessa. Johtoryhmään kuuluu rehtoraatin lisäksi yksiköiden johtajat, TKI -johtajat ja osa korkeakoulupalveluiden johtajista. Johtoryhmän apuna toimii sihteeri. (LAB 2020 a.)

Yksiköiden johtajat vastaavat oman alansa koulutuksen ja TKI-toiminnan (tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta) tulostavasta toteutuksesta sekä talouden johtamisesta. LAB –toimintayksiköihin kuuluvat hyvinvointi-, teknologia-, liiketoiminta-, muotoilu- sekä kielikeskus. TKI -johtajat vastaavat TKI -vararehtorin alaisuudessa TKI -toiminnan sisällöllisestä kehittämisestä sekä rahoituksen hakemisesta. TKI -vahvuusalueiksi luetaan: design, kiertotalous, innovaatiopalveluiden kaupallistaminen sekä hyvinvoinnin palveluinnovaatiot. Korkeakoulupalveluista vastaavat toimijat: palvelujohtaja, talousjohtaja, brändi- ja viestintäjohtaja sekä päälakimies. (LAB 2020 a.)

2.2 LAB-ammattikorkeakoulun toimintastrategia

Uuden innovaatiokorkeakoulun nimi LAB ilmentää työelämän innovaatiokorkeakoulun visiota ja toimintakulttuuria. LABin opiskelijatoiminta on aktiivista tekemistä, jossa erilaiset ihmiset ja osaajat luovat uutta yhdessä yritysten kanssa. Yhteistyön tavoitteena on osoittaa potentiaalisen kasvun vaikutukset yhteistyöyrityksissä ja sen liiketoiminnan kehittymisessä. (LAB 2020 a.)

LAB-ammattikorkeakoulu on siten rakentamassa parempaa työelämää. Toiminnassaan korkeakouluyhteisö haluaa haastaa ja olla haastettavana tulevaisuuden työelämän haasteita varten. Paremman työelämän vision keskiössä ovat innovatiivisuus ja sen digitaaliset ratkaisut, joita toiminnallisina käsitteinä ympäröivät infrasturktuurin, kestävän kehityksen edistäminen sekä ihmisten hyvinvoinnin ylläpitäminen:

”LAB syntyi halusta uudistaa korkeakoulutusta ja työelämää –tehdä ja työstä merkityksellisempää. Haluttiin tehdä parempi työelämä, ja sitä varten tarvittiin parempi ammattikorkeakoulu”. (LAB 2020 a.)

LAB -opiskelutoiminnan strategian tavoitteena on luoda jokaiselle korkeakouluopintojaan suorittavalle opiskelijalla jatkuvan oppimisen toimintamalli. Jatkuvan oppimisen toimintamallissa opiskelijoille tarjotaan monialaisia opiskeluväyliä sekä työelämän kontakteja sekä yhteistyön mahdollisuuksiakin korkeakoulukeskeisesti. Monialaisten opintojen kokonaisuudet viestivät konseptin vaihtoehtoisista toimintamuodoista: kestävän korkeakoulutuksen digitaalisen oppimisen ja kehityksen jatkumosta. Jatkuvan oppimisen tarve näkyy kasvavana korkeakouluopiskelijoiden hakijamääränä ja liiketoiminnan kasvuna edelleen. (LAB 2020 a.)

2.2.1 LAB-ammattikorkeakoulutuksen arvot ja periaatteet

LAB-ammattikorkeakoulun arvot ovat *reiluus ja rohkeus*. LAB on ilmaissut kohdistavansa toimintaansa erityisesti niille, joilla on oma tahto yrittää sekä pyrkimys edetä omassa opiskelussa ja tutkimuksessa pintaa syvemmälle. Monialaisen LABin toiminnassa on tarkoitus kokeilla uusia asioita ja tekemisen tapoja yhdessä yrityselämän kanssa. Opiskelutoiminnassa kuvastuu varsinkin opiskelijoiden yhteisöllinen kohtaaminen, jossa jokaisella yksilöllä on tasavertaiset mahdollisuudet kehittyä entistä paremmaksi osaajaksi omalla alallaan kansainvälisesti. (LAB 2020 a.)

2.2.2 LAB-ammattikorkeakoulutuksen yhteistyömuodot

LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu muodostavat kahden autonomisen korkeakoulun konsernin. Konserninyhteistyön tarkoituksena on, että kaikki hyötyvät yhteisestä tekemisestä. Konsernin kasvustrategia onkin keskittynyt kansainväliseen opiskelijarekrytointiin ja koulutusvientiin, uudenlaisiin koulutuspolkuihin sekä vaikuttavuuteen elinkeinoelämässä. Yhteistyön tuloksena korkeakoulu keskittymässä opiskelee yhteensä 13 000 opiskelijaa ja 1400 asiantuntijaa. (LAB 2020 a.)

Koulutusyhteistyön tavoitteena on muodostaa LUT-yliopistoon hakeutuville opiskelijoille sujuva opintopolku tarjoamalla sivuaineopintoja koko konsernin monipuolisesta tarjonnasta. Lisäksi yhteistoiminnan tavoitteena on kasvattaa LUT-yliopistoon hakeutuvien LAB -opiskelijoiden vuotuista hakijamäärää entisestään. (LAB 2020 b.)

3 OSAAMINEN JA ASIANTUNTIJUUS

3.1 Osaamisen käsite

Osaamisen käsite ymmärretään yksilön tekemisen tietona, taitona, asenteena, elämän kokemuksena sekä yhteisöllisenä vuorovaikutustaitona. Motivaatio liitetään vahvasti myös osaamisen käsitteeseen. Motivaatio on osa yksilöosaamisen asennetta ja sitä tarvitaan taitojen käyttämiseen. Osaamisen kehittäminen edellyttää jatkuvaa oppimista. Osaaminen syntyy siis oppimisprosessin tuloksena. Oppimisprosessiin kuuluu uuden oppiminen sekä vanhojen ominaisuuksien korvaaminen uusilla tiedoilla ja taidoilla. (Sydänmaanlakka 2005, 150.)

3.2 Asiantuntijuuden määritelmä

Asiantuntijuutta on tutkittu kolmen vaikutustekijän, tiedonhankinnan, työyhteisökohtaisen kulttuurin ja tiedontuottamisen kombinaationa. Yksilön suoritustason mukaan asiantuntijuuteen on liitetty tekoälyllistä havainnointia. Kuitenkin asiantuntijuus ja osaaminen on nähty aina alakohtaisena prosessina. Kullakin asiantuntijalla on ollut omaan toimialansa erityiset tiedot ja taidot. Työn huippuosaamisesta on kuvastunut osaajan ammattimaiset suoritukset. Työn tuloksissa on korostunut johtamisen päätökset, jotka ovat syntyneet sekä osaajan kokemuksen että yhteisöllisen vuorovaikutuksen tuloksena reflektoiden ja osaajan itsesäätelytaitoihin perustuen. Samalla on ajateltu, että asiantuntijuuden ongelmanratkaisutaidot ja niiden kehittäminen ovat perustuneet teoreettisen, kokemuksellisen kuin itsesäätelyn tiedon kasvuun, joita on hyödynnetty eri työvaihemalleissa tarkemmin. (Paloniemi ym. 2010, 13.)

3.3 Ammatillinen identiteetti ja toimijuus

Asiantuntijuuden optimaalisten taitojen kehittymistä voidaan tarkastella integratiivisen pedagogiikan näkökulmasta. Integratiivisen kehityksen huipentumana on ajateltu, että yksilöllä on rutiininomainen kyky yhdistää ja luoda asiantuntijuudessa monimuotoisia toimijuuden elementtejä. Teoriaan perustuen on myös ajateltu, että yksilö osaa tuoda esiin aiheeseen liittyen omia näkemyksiään, joissa yhdistyvät kognitiiviset ja emotionaaliset aspektit yhdessä, kyseisen tieteenalan metodien ja lähestymistapojen kanssa. Tuloksena on saatu aikaiseksi yksilön metakognitiivinen reflektio, jolla on luotu perusta oman asiantuntijuuden ja identiteetin kehittymiselle. (Tynjälä 2010, 80.)

Toimijan ammatillista identiteettiä on myös tarkasteltu suhteessa kyseisen alan arvoihin, eettisiin ulottuvuuksiin ja tavoitteisiin. Työyhteisön keskuudessa asiantuntijat on nähty valistuksen subjekteina. Heidät on koettu syntymäperimältään järjellä ja tunteella varustettuina yksilöinä. (Vähäsantanen 2007, 160.). Esimerkiksi opettajan tarkoituksena on ollut luoda käsitys kasvatuksen ja sivistyksen merkityksestä, jota on välitetty eteenpäin. Korkean koulutuksen ja kokemuksen turvin opettajalla on ollut hyvä sosiologinen subjektikäsitelmä – yhteys yhteiskuntaan ja eri kansanryhmiin. Opettajan toimintatavoista ovat heijastuneet kokemusten osa-alueista muodostunut opettajan identiteetti eli oma käsitys opettajana toimimisesta kuvion 2 mukaisesti.

KUVIO 2. Opettajan identiteetti suhteessa kokemusten osa-alueisiin.
(Vähäsantanen 2007)

Opettajan käsitys omasta roolistaan opettajana on muodostunut henkilökohtaisten kokemusten, arvojen, uskomuksien ja ihanteiden sekä ammatillisten kokemusten, aikaisempien koulukokemusten, koulutuksen ja mediavaikutteiden yhteistuloksena. Opettajan identiteetin ja osaamisen kehittymisessä on tärkeää ollut huomioida kaikkien osa-alueiden vaikutukset. (Vähäsantanen 2007, 160-171.).

3.3.1 Toimijuus erilaisilla elämänkentillä

Ammatillinen minä ja toimijuus -käsitettä on puolestaan tarkasteltu suhteessa kulttuuriseen ja sosiaaliseen työrooliin. Hankkeessa tämä on tarkoittanut sosiaalistumista ammattialaan tietyn koulutuksen, pätevyyden ja asenteiden kautta. Yksilölle on määritelty tietty toimijuus organisaation palveluksessa oleva ammattitehtävä, johon hän on pyrkinyt samaistumaan ja jossa hän on pyrkinyt toteuttamaan itseään. Identiteetin muodostumisen myötä yksilö on tullut tietoiseksi omasta toimijuudestaan ja sen harjoittamisesta käytännön yhteisön rajoissa. Samalla on voitu määritellä yksilöllisen ammatillisen kasvun ja elinikäisen oppimisen mahdollisuudet, jotka ovat pitkälti määritelleet yksilön toimijuuden merkityksen. (Eteläpelto 2007, 107.)

Toimijuuden ilmeneminen työyhteisössä on paljolti ollut riippuvainen suhteesta toimijuuden tiloihin ja tuntoihin. Esimerkiksi opettajien muuttuvaa työtä organisaatiossa on tarkasteltu suhteessa esimerkiksi koulutusorganisaation johdon hyväksymiin opetussuunnitelmiin ja niiden toteutuksiin. Väljässä toimijuuden mallissa opettajilla on ollut autonominen asema omaan pedagogiseen työhön ja tekemiin valintoihin. Tiukan toiminnan mallissa strategisen suunnittelun ja johtamisen avulla on pyritty tavoitteisiin ja tehokkaaseen suorittamiseen. Ulkoinen ohjaus on puolestaan määritellyt opettajuuden rajallisuutta, pakottanut heidät jatkuvaan oman työn arviointiin ja identiteetin muokkaamiseen, jotta ammatillinen kehittyminen ja organisaatiomuutokset olisivat mahdollisia toteuttaa. (Hökkä ym. 2010, 141.)

3.4 Osaamisen johtamisen teoreettiset näkökulmat

Osaaminen johtaminen on nähty tärkeimpänä osana organisaation strategista henkilöstöosaamista ja tulevaisuuden suunnittelua. Asiantuntijat ja osaajat ovat muodostaneet toiminnan resurssin, jolla on voitu mahdollistaa palveluiden tuottaminen ja tuloksien saavuttaminen. Toisaalta osaamisen johtamiseen on kuulunut toiminnan sisäisesti periaatteet, joiden avulla strategian määrittelemää osaamista on tuettu, kehitetty, uudistettu ja hankittu sitä myös lisää. (Elonen 2015, 18.)

3.4.1 Osaamisen johtaminen käsitteenä

Osaamisen johtaminen liitetään toimijuutena koulutukseen ja työssäoppimiseen. Johtaminen on nähty työyhteisön vuorovaikutustoimintana, jolla on tavoitteellisesti pyritty vaikuttamaan työntekijöiden työhyvinvointiin. Työntekijöiden johtamisessa on tärkeää innostaminen oman työn suorittamiseen ja osaamisen kehittämiseen. (Elonen 2015, 29.). Johtajuuden periaatteena on ollut, että johdettavat ymmärtävät toiminnan tarkoituksen ja toimivat ohjeistuksen mukaisesti. Toiminnan ohjeistuksella on pyritty vaikuttamaan työn turvallisuuteen ja suorittamiseen tietoisesti. Toiminnassa ovat korostuneet etenkin esimiesten ja työntekijöiden väliset suhteet, yhteiset tavoitteet sekä työyhteisöllisyys tasa-arvoisesti. Perinteisesti osaamisen johtaminen on ymmärretty organisaation strategisena toimintana sekä päättämisenä, joiden perustana ovat organisaation strategiat, toiminnan rakenteet, järjestelmät sekä toiminnan vakaus ja ennustettavuus. (Lämsä & Hautala 2005, 207.).

3.4.2 Uudistavan johtamisen lähtökohdat

Uudistavan johtamisen lähtökohtana on vastata yhteiskunnan ja työelämän rakenteellisiin muutoksiin, jossa keskeistä on uuden tiedon ja osaamisen yhdessä luominen. Esimerkiksi monialainen ammattikorkeakoulutus on kohdannut jatkuvia tarpeita toiminnan uudistamiseen. Sekä kansainvälistyvät koulutusohjelmat että uudistuvat opetussuunnitelmat ovat kasvattaneet vaatimuksia korkeakoulutuksen johtamisen lisäksi resurssien saamiseksi myös osaavan henkilöstön strategiseen johtamiseen. Resurssien uudistaminen on käytännössä tarkoittanut sitä, että organisaation johtamisen strategista ajattelua on pitänyt muuttaa tarvittaessa. (Sydänmaanlakka 2015, 160).

Toisaalta toiminnan uudistaminen on edellyttänyt sitä, että hyvän johtajan on pitänyt kyseenalaistaa omia ajattelu- ja toimintamalleja tarvittaessa. Omien näkemysten punnitseminen alaisten mielipiteillä on toiminut vaihtoehtoisena tapana kehittää eri toimijoiden osaamista ja yhteistoiminnallisuutta. Uudistava johtaminen on silloin nähty kokonaisvaltaisena prosessina, jolla on saavutettu organisaation tavoitteet yhteisesti. Sydänmaanlakan (2015, 160) mukaan johtaminen tulee ymmärtää julkisen organisaation tärkeimpänä tekijänä.

Tilannejohtamisen kannalta uudistavasta toiminnasta on kehittynyt uuden osaamisen ja tiedon kilpailuetu niin työelämän tarpeita kuin osaajien työpaikkojen statuskilpailua varten. Tämä on kannustanut esimerkiksi korkeakoulutukseen hakijoita entistä innovatiivisempaan ja kansainväliseen opiskeluun. Toisaalta korkean koulutusosaamisen lisäksi on pitänyt ratkaista, miten realistisesti korkeakoulutuksen olemassa jo olevaa resurssia – opetushenkilöstön osaamista ja tietoa - on voitu opiskelutoiminnan piirissä käyttää. Hanhisen (2011, 5-6) mukaan johtamisen strategisen suunnittelun tukena ovat osaamiskartoitukset, jotka edesauttavat organisaation johtoa strategisten tarpeiden määrittelyssä. Vaihtoehtoisesti osaamisenkartoitukset auttavat työyhteisössä ymmärtämään oman työnkuvan ja suorittamiseen tarvittavia uusia edellytyksiä.

3.4.3 Transformationaalinen johtaminen

Transformationaalinen johtamisen luonteeseen kuuluu voimakkaasti henkilöpersoonaan perustava johtaminen. Karismaattinen johtaja on työyhteisönsä roolimalli, joka merkitsee osaamisen kautta hankittua valtaa, ja johon työyhteisön alaiset haluavat samaistua. Tämä ajattelumalli on sopinut hyvin korkeakouluopettajien toimintaympäristöön, koska heidän toiminnasta on kuvastunut kokemuksen tiedollinen arvo ja toimintavalta. Johtamistapana transformationaalisessa johtamisessa käytetään informaatiota, jossa tehtäväorientoidaan johtajan omaa asiantuntijuutta. Johtajalla, kuten korkeakoulun yliopettajalla, on korkea moraalinen ja eettiset periaatteet, jotka toteutuvat käytännön koulutustilanteissa. (Uusi-Kaakkuri 2019, 8-9.)

Transformationalisella johtamisella on myös innovatiivisia vaikutuksia. Uusi-Kaakkuri (2019, 11) on tutkimuksessaan todennut, että työyhteisön johtaja toimii silloin inspiraationa alaisilleen ja viestii yhteisön korkeista suorittamisodotuksista. Toisaalta transformatiivisen johtajan käyttäytyminen ilmaisee organisaation perimmäistä tarkoitusta ja tavoitteita inhimillisen pääoman kasvattamisessa.

3.4.4 Kansainvälisen johtamisen näkökulmia

Globaalit markkinat ja muutokset vaikuttavat merkittävästi organisaation sisäisiin ja ulkoisiin johtamisstrategioihin. Muutoksien edessä johtajien on reagoitava tilanteisiin, joissa tarvitaan uudistuvia toimintatapoja ja tieto-osaamista kansainvälisesti.

Osaltaan toiminnan muutokset ovat vaikuttaneet henkilöresurssien johtamiseen.

Toiminnan uudistumisen keskellä on muodostettu vaihtoehtoisia tulkintoja strategisen johtamisen malleista ja toimintatavoista. Kauhasen (2012, 163) mukaan vaihtoehtoiset näkemykset ovat luoneet pohjan strategisen johtamisen kokonaisvaltaiselle käsittämislle. Esimerkkinä tästä ovat kansainväliset asiantuntijatehtävät, joissa johtamisen ajattelulta on kysytty monikansallista tieto-osaamista.

Kansainväliseen tehtävään valittavan henkilön koulutuksen ja osaamisen kriteerit sekä palkkaus ovat eronneet hyvin paljonkin siitä, millaisilla ehdoilla Suomessa uudet työntekijät yleensä rekrytoidaan. Kansainvälisen osaajan valinnassa ovat painottuneet ennen muuta valittavan henkilön kokonaisvaltainen osaaminen, jonka yksittäisiä osaamisen tekijöitä ovat voineet olla aikaisempi työkokemus, ammattialan pätevyys, kielitaito tai joustavuus työn vaativiin olosuhteisiin. (Kauhanen 2012, 164.)

Kansainvälinen johtaminen on nähty organisaation toiminnan uudistavana muotona. Esimerkiksi kansainvälisenä asiantuntijana toimiminen on edellyttänyt tietoa monikulttuurisen työympäristön haasteista ja kyseisen maan yleisestä johtamisesta. Kansainvälisen yhteistoiminta on ollut sitä sujuvampaa, mitä selkeämmin organisaation henkilöstö on perehdytetty tehtäviinsä. Lisäksi kansainvälisen johtajan on pitänyt ymmärtää kansainvälisesti toimiessaan työyhteisön tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta, vuorovaikutuksen toimivuutta sekä positiivisen ilmapiirin rakentumisen edellytyksiä. (Danssa 2014, 21.)

Globaali organisaatiotoiminta ja strateginen johtaminen on muodostunut entistä haastavimmiksi. Kansainväliseltä johtajalta vaaditaan toimijuudessaan osaamista enemmän kuin aikaisemmin. Ulkomaiset markkinat ja toiminnan edellytykset pitää olla yhtä tutut kuin kotimaan olosuhteet. Lisäksi kansainvälisen johtajan on ymmärrettävä toiminnan uuden suunnan antavat heikot signaalit. Toiminnan uudistuminen edellyttää siten kansainväliseltä johtajalta jatkuvaa kehittymistä, kouluttautumista sekä kykyä rakentaa yhteistyön mahdollisuuksia ja turvaamista globaalisti. (Alahuhta 2017, 127-128.). Vastavuoroisesti Pajunen (2014, 2-3) on tutkimuksessaan todennut, että uudistuvan organisaation on kyettävä sopeutumaan toisenlaisen ympäristön asettamiin vaatimuksiin ja tarvittaessa muokkaamaan toimintaansa konfiguraationaalisen luonteen mukaiseksi.

3.4.5 Itsensä johtaminen

Itsensä johtaminen on osa organisaation johtamisjärjestelmää. Johtamisen muotoa pidetään yksilön refleктоivan johtamisen lähtökohtana. Luonteeltaan se on aktiivista, päämäärätietoista ja jatkuvaa toimintaa, jonka tavoitteena on johtajan ja johdettavien hyvinvoinnin ja elämänlaadun yhteisöllinen parantaminen. Konkreettisesti toiminnassaan se vaatii sitoutumista yhteisesti asetettuihin vaatimuksiin. Toisaalta itsensä johtamisessa kysytään joustavuutta suuntautua erilaisiin tehtäviin ja muuttuviin olosuhteisiin.

Sydänmaanlakan (2006, 18) mukaan itsejohtajuus on kokonaisvaltaisesti ajateltuna itseensä vaikuttamisen prosessi, jonka avulla henkilö voi motivoitua sisäisesti tehtävän suorittamiseen, vaikka se ei olisi ulkoisesti motivoiva ja merkityksellinen.

3.4.6 Johtamisen eettisiä arvoja

Johtamisen moraalinen toiminta liittyy vahvasti yritysten johtamisen etiikkaan ja arvoihin. Henkilöstön sitouttaminen organisaation arvoihin parantaa tiedon ja ymmärryksen määrää ja sitä kautta sitoutuneisuutta organisaatioon. Organisaation johtajan tehtävänä on viestiä yritykselle valituista arvoista ja toimintaperiaatteista yhteistyökumppaneilleen ja alaisilleen (Lehtonen 2009, 3.). Esimerkiksi reiluus ja rohkeus ovat LAB-ammattikorkeakoulun valitsemat arvot. Valittujen arvojen merkityksessä kannustetaan erilaisia ihmisiä ja osaajia haastamaan sekä ottamaan haasteita vastaan työelämästä ja sen mahdollisuuksista. Samalla korkeakoulun johtaja osoittaa välittävänsä ja tukevansa opiskelijoita tavoitteiden saavuttamisessa tasavertaisesti. (LAB 2020 a.).

3.5 Osaamisen johtaminen ammattikorkeakoulutuksessa

Osaamisen johtaminen ja kehittäminen ammattikorkeakoulutuksessa tarkoittaa kokonaisvaltaista käsitystä organisaation tulevaisuudesta ja toiminnan edellyttämästä osaamisesta. Osaaminen ammattikorkeakoulussa koetaan suhteellisen hitaasti kehittyväksi pääomaksi, jonka kestäväan kehittämiseen tarvitaan kiinnittää jatkuvasti huomiota. Strateginen osaamisen johtaminen korostaa esimiehen työtä asetetun tavoitteen suuntaisessa toiminnan johtamisessa. Käytännössä ammattikorkeakoulutuksen johtaminen edellyttää yhä vuorovaikutteisempaan toimintaan, jossa päätökset tehdään yhteistoiminnallisuuden tuloksena uudelle tiedon pohjalle. (HAMK 2020.)

3.5.1 Ammattikorkeakoulun lakisääteinen tehtävä

Ammattikorkeakoululaki määrittelee tutkimukselliset lähtökohdat kehittämiselle ja työelämäyhteistyölle. Ammatilliseen asiantuntijatehtäviin valmentavan opetuksen – eli käytännössä ammattikorkeakoulutuksen kaikkienensa – on sisällettävä sekä ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa että työelämää ja aluekehitystä tukevaa kehitystyötä. Kehitystyön toteuttamisen vaatimuksena on, että se tapahtuu yhteistyössä joko elinkeinoelämän tai muun työelämän sekä suomalaisten ja ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. (Ammattikorkeakoululaki 2003.)

3.5.2 Osaamisen johtamisen haasteet ammattikorkeakoulutuksessa

Ammattikorkeakoulujen toiminta suuntautuu pääasiallisesti oppimisen ja osaamisen kestäväan kehittämiseen. Eri koulutusalojen yhteisenä pyrkimyksenä on toimia oppimisen erikoisasiantuntijoina ja saavutetun osaamisensa myötä tukea yhteiskunnallista kehittymistä kaikin tavoin. Ammattikorkeakoulun piirissä tapahtuva tutkimus- ja kehittämistyön tarkoituksena on tuottaa etenkin uudistavaa tietoa ja vaihtoehtoisia toimintamalleja työelämän monialaisiin käytäntöihin. (Parkko & Rauramo 2006, 35.)

Uuden tiedon tuottaminen edellyttää kuitenkin laajaa tieteentutkimuksen orientaatiota sekä alan toimintaan ja toimijoihin jatkuvaa yhteydenpitämistä. Ammattikorkeakoulussa tutkimustyön harjoittaminen on edellyttänyt tutkimustoimintaa kehittävien menetelmien ja periaatteiden noudattamista. (KYAMK 2006, 35.)

Osaaminen ammattikorkeakoulun toiminnassa on nähty toimialakohtaisena asiantuntijuutena. Asiantuntijuuden kehittymisen vaatimuksena on ollut osallistuminen työelämälähtöisiin TKI-hankkeisiin. Valtioneuvoston asetuksessa on määritelty korkeakouluopettajan kelpoisuusehdot. Toisaalta korkeakouluopettajalla on paljon sellaista osaamista, joka on kertynyt esimerkiksi yhteiskunnallisten vaikuttamisen ja verkostoissa toimimisen myötä. Ammattikorkeakoulussa opettajien laaja-alainen osaaminen on koettu toiminnan tärkeimpänä resurssina, jota hyödyntämällä on saavutettu yhteisölliset tavoitteet. (Parkko & Rauramo 2006, 36.)

3.5.3 Osaamisen johtamisen hallinta ammattikorkeakoulutuksessa

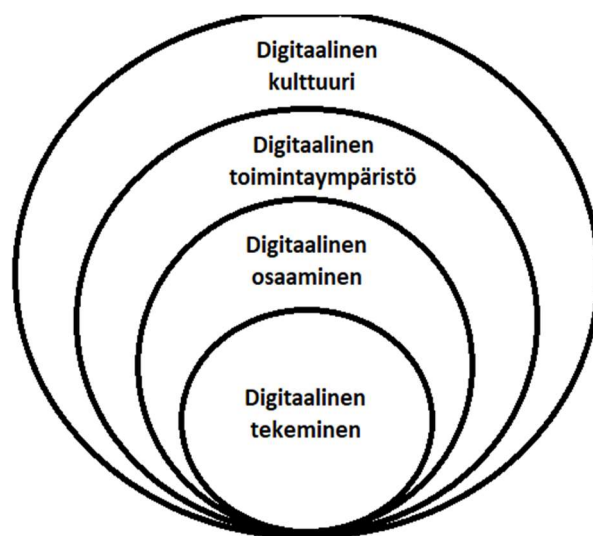
Korkeakouluorganisaatio mielletään asiantuntijaorganisaatioksi, jossa jokainen opetushenkilö nähdään oman koulutusohjelman asiantuntijana. Osaamisen ja asiantuntijuuden kehittäminen ja uudistaminen on tapahtunut itseohjautuvasti oman koulutusorganisaation henkisesti ja taloudellisesti tukemana.

Kunkin opettajan henkilökohtaiset koulutussuunnitelmat käsitellään vuosittain kehityskeskusteluissa. Opetushenkilön uuden osaamisen kvalifikaatiota pyritään hyödyntämään siten, että hankittu asiantuntijuus ja tehtävä vastaavat toisiaan. Lainsäädännössä, yhteiskunnassa, toimintaympäristössä ja organisaatiossa tapahtuvat jatkuvat muutokset pakottavat henkilöstön jatkuvasti ylläpitämään ja kehittämään osaamistaan. (Parkko & Rauramo 2006, 37.)

3.5.4 Osaamisen jakaminen ammattikorkeakoulutuksessa

Opetustyö on hyvin kollegiaalista ja monialaiset opetusmenetelmät edellyttävät yhteistyötä opettajatiimikeskeisesti. Sisäistä toimintaa varten on luotu tiimityöskentelyn lisäksi erinäisiä kehittämishankkeita, jotka luovat lisää sisäisiä keskusteluja ja yhteistyötä. Monialaisen osaamisen jakamista ja hiljaisen tiedon siirtymistä tapahtuu siten päivittäisessä työskentelyssä, mutta systemaattisia osaamisen kehittämismalleja näihin ei ole laadittu. Erityisenä haasteena hanketyössä on koettu uuden oppimisen jakaminen ja siirtäminen suoraan vaihtoehtoisina tapoina, esimerkiksi digitaalisen opetuksen muotoina käytäntöihin. (Parkko & Rauramo 2006, 38.)

Vaikka opetushenkilöstön reaalin osaaminen pyritään saamaan välittömästi opetuskäyttöön, niin kaikesta organisaation sisäisestä osaamisesta ei olla aina tietoisia tai saada osaamista näkyväksi. Intranetin välityksellä jokaisella opetushenkilöstön jäsenellä on mahdollisuus henkilötietojensa yhteydessä ilmoittaa erikoisosaamisestaan. Valtaosalla tiedot rajoittuvat kuitenkin vain pelkkiin henkilötietoihin ja oman koulutusalan kvalifikaatioihin. (Parkko & Rauramo 2006, 38.). Ideaalitulanteessa opetuksen digitaalisesta tekemisestä kehittyisi digitaalisen osaamisen toimintaympäristö, jonka kehityksen huipentumana olisi digitaalinen tiedon kulttuurimuoto kuvion 3 mukaisesti.

KUVIO 3. Digitaalisen tekemisen kehittyminen digitaalseksi kulttuuriksi. (Kauppi 2017)

Kuvassa 3 on havainnollistettu, kuinka opettamisen digitaalinen tekeminen kehitty ensimmäisen vaiheen jälkeen digitaalseksi osaamiseksi. Digitaalisten tietojen karttuessa opettajayhteisön toimintamuotoa kutsutaan digitaalseksi osaamiseksi ja tiedon kulttuuriseksi toimintaympäristöksi. (Kauppi 2017.)

4 MONIALAINEN DIGITAALINEN OPPIMINEN KESTÄVYYSHAASTEISSA – JOUSTAVAT OPINTOPOLUT TYÖELÄMÄÄN -HANKE

4.1 Kehityshankkeen esittely

Tämä opinnäytetyö on osa ”Monialainen digitaalinen oppiminen kestävyysasteissa – joustavat opintopolut työelämään” (Climate University) -kehityshanketta. Hanketta hallinnoi Helsingin yliopisto. Hankkeen yhteistyökumppaneiksi ovat valikoituneet Aalto-yliopisto, LAB-ammattikorkeakoulu, LUT-yliopisto, Metropolia AMK, Tampereen yliopisto, Turku AMK, Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Turun yliopisto ja Oulun yliopisto. Climate University -hankkeen tutkimusajaksi on määritelty 1.1.2018 – 31.12.2020. Hanketta rahoittaa: OKM kärkihankkeet -ohjelma ja Sitra. (Climate University 2020.)

Lähtökohtaisesti Climate University -hanke pohjautuu vuosina 2015-2016 toteutettuun Ilmasto.Nyt-hankkeeseen. Ilmastoalan yliopisto-opetuksen nykytila Suomessa (Sitra 2015) –selvityksessä sekä Ilmasto.nyt-materiaalin (Sitra 2016) tuottamisen aikana syntyneessä verkostossa todettiin tarve parantaa lukiodien ja korkeakouluopettajien valmiuksia ymmärtää ja opettaa kestävyysasteissa ja lisätä ilmastonmuutostietoa osaksi omaa opetustaan. (Climate University 2020.)

4.2 Kehityshankkeen missio

Ilmastonmuutos ja muut suuret kestävyysasteet haastavat laaja-alaisuudessaan korkeakouluopettajat eri aloilla. Uusin tieto on saatava nopeasti yritysmaailman, eri asteisten oppilaitosten ja muiden kiinnostuneiden käyttöön. Erityisesti ilmastonmuutos vaatii erityisen nopeita toimia sekä yksityiseltä että julkiselta sektorilta. Tätä varten on haettava uusia, nopeutettuja väyliä korkeakouluopetuksen uudistamiseen siten, että kestävyysasteet huomioidaan läpi koko koulutuspolun. Kestävyyskysymysten integroiminen osaksi opetusta on kirjattu lähes jokaisen suomalaisten korkeakoulun strategiaan. Siksi korkeakoulujen ilmasto- ja kestävyysaiheiden opetusta kehitetään Suomessa yhteistyössä korkeakoulujen, työelämän ja muiden koulutusasteiden kanssa. (Climate University 2020.)

4.3 Kehityshankkeen visio ja tavoite

Kaikkiaan Climate University -hankkeessa toteutetaan 11 ilmasto- ja kestävyysshaasteisiin keskittyvää monialaista korkeakouluopettajien työpajaa eri puolilla Suomea.

Partnerikorkeakoulut tuottavat useita ilmastonmuutosaiheisia digitaalisia opintojaksoja digiyliopisto.fi –alustalle. Opiskelijoiden ja työelämän sekä eri korkeakouluasteiden ja –alojen yhteistyöllä haetaan uusia avauksia moniulotteisten kestävyysshaasteiden ratkaisemiseksi osana opintojaksoja. Samalla edistetään kyseisten materiaalien käyttöä sekä koulutetaan korkeakouluopettajia uudistuvia koulutusohjelmia varten.

(Climate University 2020.)

Climate University -hankkeen tavoitteena on, että jokainen suomalainen korkeakoulusta valmistuva osaa ilmastonmuutoksen ja kestävä kehityksen perusteet. Valmistuva opiskelija ymmärtää ilmastonmuutoksen perusteella tehtävät yhteiskunnalliset päätökset ja osaa pohtia oman alansa roolia ja käyttäytymisen vaikutuksia yhteiskunnan kestäväan kehitykseen monitieteisesti. Lisäksi hän osaa työelämässä etsiä ratkaisuja globaaleihin haasteisiin monialaisesti, laatia strategisia suunnitelmia ja ennakoivia työelämävalmiuksia omasta työympäristöstään käsin sekä ymmärtää, mitä ilmastonmuutoksen tutkimukselliset käsitteet kuten planeetan rajat, megatrendit, kestävä kehityksen tavoitteet (SDG:t), maailman tilan globaalit vaihtelut, merkitsevät arkipäivän tilanteissa.

(Climate University 2020.)

Hankkeen yhteiskunnallisena tavoitteena on luoda edellytyksiä, jotta Suomesta voisi kehittyä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehityksen yhteiskunta vuoteen 2030 mennessä. Suomen hallitusohjelman mukaan valtio kantaa vastuuta sekä toimii aktiivisesti ja edelläkävijänä Agenda 2030 –tavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla vahvistetaan kansainvälistä vaikuttavuutta ja globaalia vastuuta sekä sitoudutaan kestäväan kehitykseen. Yhteiskuntasitoumuksessa on luvattu ottaa huomioon kestävä kehityksen tavoitteet ja periaatteet omassa toiminnassaan.

(Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.)

5 TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT

5.1 Kansainvälisen opiskelun määritelmä

Kansainvälisen osaamisen ja asiantuntijuuden merkitys on kasvanut niin työ- kuin yksityiselämässäänkin. Korkeakoulutuksessa valmistuu johtajia ja asiantuntijoita. Monialaisen korkeakoulutuksen saatuaan uusilla osaajilla on edellytykset toimia kansainvälisissä tehtävissä ja työympäristöissä. Korkeakoulutuksen strategian mukaan opiskelijoille on mahdollisuus edetä opinnoissaan pintaa syvemmälle kansainvälistymisellä. (LAB 2020 a.). Kansainväliset opinnot voivat olla esim. vaihto-opiskelua ulkomailla tai englannin kielellä suoritettuja opintoja kotimaassa. Kansainvälisten opintojen toteutuksissa korostuvat oman korkeakoulun hyvät kontaktit ulkomaille, joita opiskelijoiden suositellaan hyödyntävän opintojensa aikana. (Vaasan yliopisto 2020.).

Kansainvälistymistä tapahtuu myös korkeakoulujen TKI-hankkeissa. Korkeakoulujen TKI-toiminta on jatkuvasti kasvavaa yhteistyötä yrityselämän toimijoiden kanssa sekä kotimaassa että ulkomailla. (LAB 2020 b.)

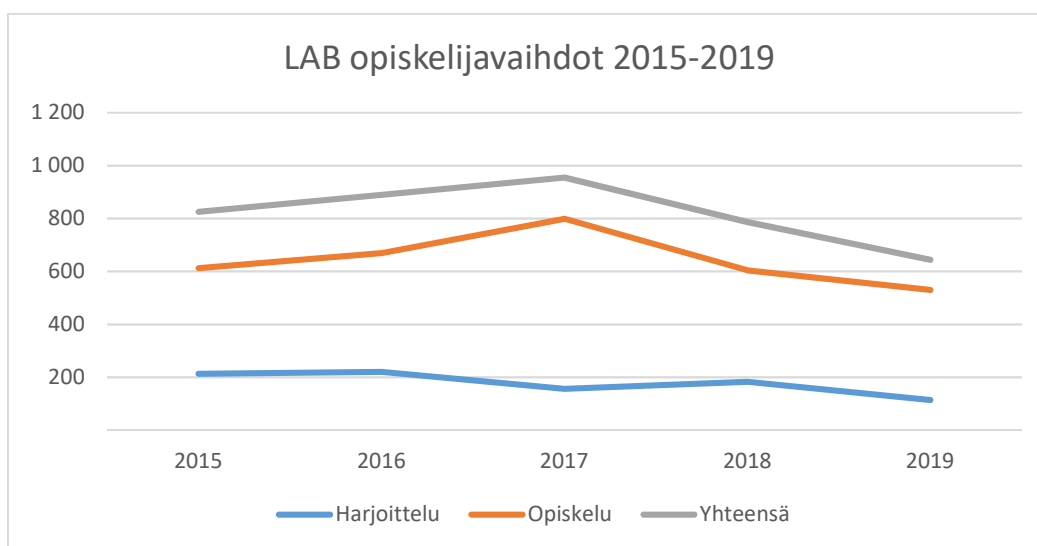
Opetusministerin (9.5.2017) mukaan valtion maksamien korkeakoulujen hankkeiden vastinrahan perustana on tulevaisuudessa kansainvälisen opiskelun tunnustaminen ja edistäminen, ja eritoten ammattikorkeakoulujen tulisi olla aktiivisia toimijoita. Samalla opetusministeri määritteli kansainväliseen opetustoimintaan liittyen viisi teesiä seuraavasti (OAJ 2017.):

1. Kansainvälisyys edistää Suomen taloutta. Eurooppalaisia arvoja tulee kannattaa ensisijaisesti.
2. Perustaidoista tärkeimmät ovat kansainvälisyys, hyvä kielitaito sekä kulttuurinen tuntemus, jotka ovat yhtä merkitseviä taitoja kuin luku- ja kirjoitustaidot.
3. Kansainvälistä sivistystä ja koulutusta tulee saada jokaisen suomalaisen nuoren, koululaisen ja opiskelijan. Sitä tulee tarjota myös opettajille ja kasvattajille, tutkijoille ja nuorisotyöntekijöille.
4. Kansainvälistä osaamista ja asiantuntijuutta on edistettävä.
5. Kansainvälistymisjakso tulee sisältyä korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

5.2 Kansainvälinen opiskelu korkeakouluissa

Vuosittain keskimäärin reilut 250 opiskelijaa jokaisesta korkeakoulusta viettää 1-2 lukukautta ulkomailla opiskellen tai työskennellen. Lisäksi korkeakoulut järjestävät kansainvälisiä kesäkouluja ja myös muina aikoina erilaisia työpajoja ja intensiiviviikkoja, joihin kutsutaan ulkomaisten korkeakoulujen opiskelijoita ja vierailevia opettajia. (Vaasan yliopisto 2020.). Esimerkkinä LAB- ammattikorkeakoulun järjestämät Summer School ja Winter School, joissa yhden tai kahden viikon opintojakson aikana kansainväliset opettajat ja opiskelijat kohtaavat. Opiskelussa hyödynnetään myös yritysvierailuja, yhteisiä illanviettoja digitaalisia verkkoympäristöjä sekä innovaatiopajoja uudistavien näkökulmien aikaansaamiseksi. (LAB 2020 b.).

Ulkomaan vaihdossa on mahdollista opiskella sellaisia opintokokonaisuuksia, jotka syventävät oman alan osaamista uudesta näkökulmasta. Kansainvälisissä opinnoissa hankittu osaaminen on koettu kantavan paljon aikaisempia opintoja pidemmälle. Globaalit yritykset ja johtajat arvostavat uusien rekrytoitujen osaajien kykyä toimia kansainvälisessä kontekstissa. Osaltaan opiskelijavaihtoja Suomesta ulkomaille ja ulkomailta suomalaisiin korkeakouluihin kasvattavat innovatiiviset koulutusohjelmat, jotka lisäävät opiskelijoiden mielenkiintoa kansainvälisten opintojen suorittamiseen. Opiskelijavaihtojen muutoksia on tarkasteltu LAB-ammattikorkeakoulussa vuodesta 2015 lähtien seuraavan esitetyn kuvion 4 mukaisesti.

KUVIO 4. LAB opiskelijavaihdot kansainvälisen opiskelun ja harjoittelun suhteen. (LAB 2020 b)

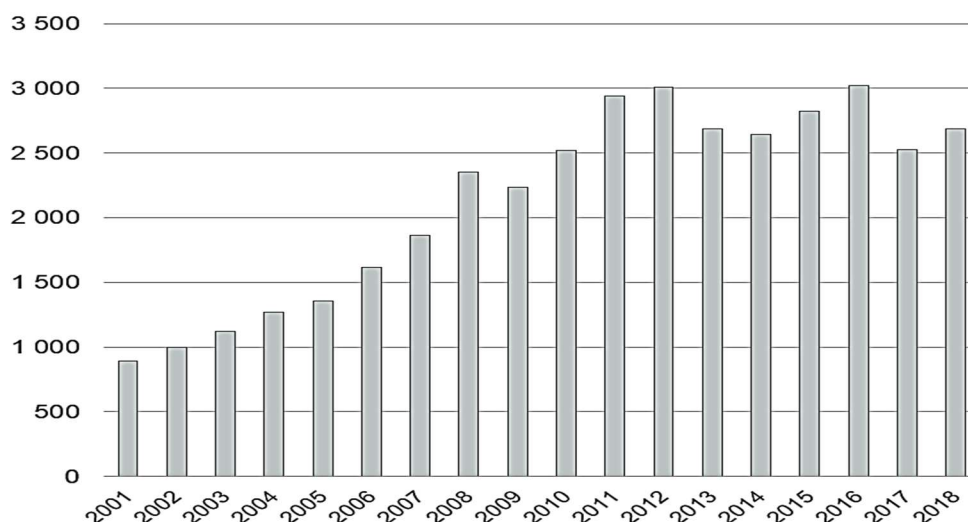
Kuviosta 4 voi havaita, että LABin opiskelijavaihdot olivat kasvaneet tasaisesti vuoteen 2017 saakka. Vuoden 2017 jälkeen opiskelijavaihtojen määrät olivat palautuneet takaisin ensimmäisen tarkasteluvuoden 2015 tasoon. Kansainvälisten opiskelijavaihtojen määrä vaihteli välillä 530-800 opiskelijaa. Kansainvälisten opiskelijaharjoittelun määrä vaihteli välillä 110-220 opiskelijaa. LABin opiskelijavaihtojen yhteismäärän ollessa välillä 640-1000 opiskelijaa vuosien 2015-2019 aikana. (LAB 2020 b.).

5.2.1 Kansainväliset opiskelijat

Suomalaisiin korkeakouluihin tulee vuosittain keskimäärin n. 2500-3000 vaihto-opiskelijaa eri puolilta maailmaa. Vaihto-opiskelijat suorittavat opintoja englannin kielellä. (Vaasan yliopisto 2020.). Kansainvälistymisstrategian mukaan opiskelijalle tarjotaan valmiuksia kehittää kansainvälistymisvalmiuksiaan. Ne muodostuvat esimerkiksi vaihto-opiskelusta, englanninkielisistä opintojaksoista omassa oppilaitoksessa, harjoittelusta ulkomailla ja osallistumisesta kv-hanketoimintaan. (LAB 2020 b.).

Opiskelijoiden ja henkilökunnan kansainvälisen vaihdon mahdollistavat erilaiset tähän tarkoitukseen perustuvat rahoitusinstrumentit. Esimerkiksi LAB -ammattikorkeakoulu osallistuu kansainvälisiin opiskelijavaihto-ohjelmiin (Erasmus, First, Nordplus), joiden kautta ammattikorkeakoululla on kahdenvälisiä yhteistyösopimuksia useiden kymmenien korkeakoulujen kanssa eri puolilla maailmaa. (LAB 2020 b.)

Ammattikorkeakoulutuksen kansainvälisyysraporteilla voidaan tarkastella ammattikorkeakoulujen ulkomaalaisten opiskelijoiden opiskelija- ja tutkintomääriä sekä opiskelijoiden ja henkilökunnan kansainvälistä liikkuvuutta. Opiskelija- ja tutkintotietoja on ollut saatavilla tilastovuodesta 2001 alkaen. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen uusien ulkomaisten opiskelijoiden määrän kehittymistä on tilastoitu vuosina 2001-2018 seuraavassa esitetyn kuvion 5 mukaisesti.

KUVIO 5. Ammattikorkeakoulujen uudet ulkomaiset opiskelijat. (Vipunen 2020)

Kuviosta 5 voi havaita, että ammattikorkeakoulujen uusien ulkomaisten opiskelijoiden määrä oli kasvanut tasaisesti vuodesta 2001 aina vuoteen 2012 asti. Uusien ulkomaisten opiskelijoiden määrä vaihteli välillä 800-3000 vuosien 2001-2018 aikana. (Vipunen 2020.).

5.2.2 Kansainvälisen opiskelun tukeminen

Korkeakouluopiskelijoiden henkilökohtaisella opintosuunnitelmalla (HOPS) edistetään myös kansainvälistymistä. Opetussuunnitelmiin on yhä enemmän sisällytetty englanninkielisiä opintotuotteita vähintäänkin valinnaisiksi oppiaineiksi, joita opiskelija voi valita kansainvälistymisensä tueksi. Korkeakoulut näkevät HOPSilla olevan merkitys etenkin kansainvälisyyteen ohjaamisella. Sen avulla voidaan motivoida kansainvälistymään, mikä on tärkeää etenkin silloin, kun kansainvälistyminen ei ole pakollinen osa tutkintoa. Toisekseen HOPSin avulla voidaan ohjata opintojen suunnittelua siten, ettei jakso ulkomailla pitkiä koulutuksesta valmistumista muutoin. (Opetushallitus 2020.)

5.2.3 Kansainvälisen opiskelun yhteisöllisyys

Kansainvälinen opiskeleminen on koettu korkeakouluissa yhteisölliseksi toiminnaksi. Monikulttuurisuus ilmenee kampuksien arjessa eri muodoissa. Opiskelijoiden lisäksi kampukselle liikkuu mm. ulkomailta saapuneita yritysdelegaatioita, vierailevia luennoitsijoita ja seminaariosallistujia. Siten LAB-ammattikorkeakoulun kampuksella on loistavat edellytykset olla osana kansainvälistymistä monella eri tavalla. Lisäksi kansainvälinen opiskelupalvelu -tiimit järjestävät säännöllisesti yhteisöllisiä tilaisuuksia, jotka mahdollistavat tutustumisen ja kansainvälistymisen monikulttuurisessa ympäristössä. (LAB 2020 b.)

5.3 Kansainvälinen opettaminen korkeakouluissa

Korkeakoulujen näkemyksen mukaan kansainvälisyyteen kannustavalla opetussuunnitelmalla on kolme kriteeriä: kansainvälisyys tulee näkyä tutkintotavoitteissa, toiseksi opetussuunnitelmissa pitää olla paikka kansainvälisyydelle sekä hyväksilukeminen, jonka mukaan opintojen suoritusjärjestys joustaa tarvittaessa. Kansainvälisyyden monimuotoisuus tekee siten opetussuunnitelmien toteuttamisesta haastavan. Opetussuunnitelmat voivat parhaimmillaan kannustaa opiskelijoita kansainvälistymään, mutta pahimmillaan ne voivat hankaloittaa opintojen edistymistä. Monessa korkeakoulussa muokataan opetussuunnitelmia niin, että niissä on paikka aikataulullisesti paikka kansainvälistymisjaksolle. Opetussuunnitelmassa edetään silloin kohti kansainvälistymisen strategista tavoitetta. (Opetushallitus 2020.)

Käytännössä kansainvälistyminen on tarkoittanut sitä, että asia on lukujärjestysteknillisesti otettu huomioon vertaamalla partneriyliopistojen opintosuunnitelma omiin myös aikataulullisesti. Näin opintojen hyväksyttävyyden on pystytty määrittämään jo etukäteen ja opiskelijan suoritukset ulkomailla voidaan nopeammin ja joustavammin hyväksilukea omassa oppilaitoksessaan. (LAB 2020 a.)

Koulutusohjelmissa kannustetaan integroimaan kansainvälisyys osaksi jokapäiväistä opettamista. Käytännön opetuksessa ilmiötä käsitellään kansainvälisyyden näkökulmasta laittamalla suomalaiset ja kansainväliset opiskelijat tekemään opintoja yhdessä. Käytännössä monessa korkeakoulun opetussuunnitelmassa on laadittu kuitenkin erillinen osio kansainvälistymisen tueksi, jonka mukaan opetus järjestetään englannin kielellä. (Opetushallitus 2020.)

5.3.1 Kansainvälinen opetushenkilöstö

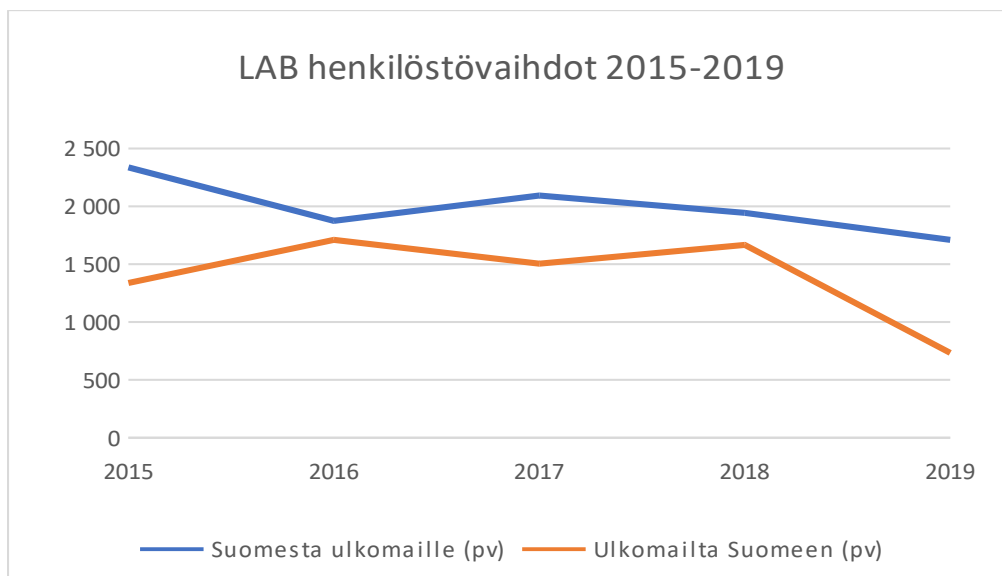
Korkeakoulujen opettajilta edellytetään korkeakoulututkintoa sekä laajaa käytännön kokemuksen alastaan. Korkeakoulussa toimivalla lehtorilla ja opettajalla on jokin oma erityisosaamisala, jota he voivat tarjota tiedeyhteisölle vieraalla kielellä. Käytännössä kotimaisten kielten rinnalla on lähes aina englannin kieli. Poikkeuksen muodostavat korkeakoulujen vieraiden kielten opetus, jossa käytetään paljon vierasta kieltä äidinkielenään puhuvia opettajia. Korkeakoulun näkökulmasta kyse on aina pätevän asiantuntijan rekrytoinnista sekä luottamuksellisen tutkimusyhteistyön muodostamisesta. Siten voidaan puhua vuorovaikutteisesta toiminnasta, johon kansainvälisessä dialogissa yleensä tähdätään. (Härkönen 2002, 1.)

Suomalainen korkeakouluopettaja on usein nähty myös tieteentekijänä. Käytäntönä on ollut, että kansainvälisiin opettajavaihtoihin lähdetään erityisesti silloin, jos taustana on myös TKI –osaamista. Opettajavaihtojen tarkoituksena on ollut, että mukana viedään suomalaista korkeakouluosaamista, jolla turvataan kansainvälisen tutkimustyön onnistuminen kehittämishankkeissa tai muissa suunnitelmallisissa kehittämistöissä. (Härkönen 2002, 1.)

5.3.2 Kansainväliset opettajavaihdot

Useista eri maista saapuvat ulkomaiset vierailevat opettajat ja vaihto-opiskelijat tuovat korkeakoulujen opiskeluilmapiiriin kansainvälisen vivahteen. Kansainväliset korkeakouluopettajat toimivat oman kielen, kulttuurin ja koulutusosaamisen viestintuojina. Näin ulkomailta saapuvat asiantuntijaopettajat voivat harjoittaa käytännön kielitaitoaan, tutusta uusiin kulttuureihin sekä muodostaa yhteistyösuhteita muiden kansainvälisten opettajien kesken. Samalla ulkomaiset opettajat kokevat suomalaisen korkeakoulutuksen monialaisuuden sekä innovatiivisen yhteistoiminnallisuuden suomalaisen yrityselämän kanssa. (LAB 2020 a.)

Yhteistyösopimukset ulkomaisten korkeakoulujen kanssa mahdollistavat kansainväliset opettajavaihdot opiskelijavaihdon rinnalla sekä englanninkielisten koulutusohjelmien toteuttamisen. Ammattikorkeakoulujen kansainvälinen yhteistyö on ollut merkittävässä kasvussa etenkin suurkaupunkien ammattikorkeakouluissa. Osoituksena tästä on seuraavana esitetty tilasto opettaja- ja asiantuntijaliikkuvuudesta Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen kuvion 6 mukaisesti.

KUVIO 6. LAB henkilöstövaihdot Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen.
(LAB 2020 b)

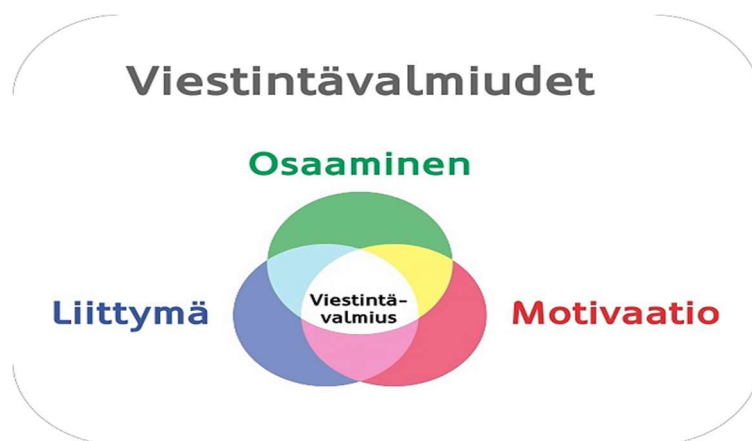
Kuviosta 6 ilmenee, miten LABin henkilöstövaihtojen määrät sekä Suomesta ulkomaille että ulkomailta Suomeen olivat vaihdelleet vuosien 2015-2019 aikana. Kun vuosittaiset henkilöstövaihdot Suomesta ulkomaille olivat laskeneet, niin henkilöstövaihdot ulkomailta Suomeen olivat kasvaneet verrattain 270-1000 asiantuntijaa. Suomesta ulkomaille muutoksen määrä vaihteli välillä 1700-2350 asiantuntijaa ja vastavaroisesti ulkomailta Suomeen määrä vaihteli välillä 700-1750 asiantuntijaa vuosien 2015-2019 aikana. (LAB 2020 b.).

5.3.3 Kansainvälinen pedagoginen työskentely

Vieraskieliset eli käytännössä Suomessa englanniksi opettavat kokonaisuudet tarjoavat korkeakouluille mahdollisuuksia, joihin ulkomaiset opettajat ja opiskelijat voivat hakeutua. Kun samoille kursseille ohjataan myös kotimaisia opiskelijoita, saadaan tilaisuuksia suomalaisten ja ulkomaalaisten vuorovaikutukselle, jonka tuloksena syntyy mahdollisuuksia opiskelijoiden kansainvälistymiseen. Toisaalta opiskelijoiden monikulttuurisuudesta muodostuu kansainvälisyyden haaste. Miten opetuksessa saadaan luotua sellaisia pedagogisia käytänteitä, joilla voidaan tukea eri kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja oppimista? Esimerkiksi kansainvälisten opiskelijoiden tutoroinnissa on koettu olevan paljon kehitettävää. (Opetushallitus 2020.)

Korkeakouluissa on pohdittu kulttuurierojen tasoittamista pedagogisten käytänteiden avulla. Kysymyksiä on herännyt useita: kuinka paljon englanninkielistä opetusta annetaan, mitä opintoja kannattaa opettaa englanniksi ja mitä suomeksi, pitäisikö englanninkieliset opinnot olla pakollisia vai vapaaehtoisia ja missä määrin englanninkielisiä opetusta on mahdollista integroida opetussuunnitelmien puitteissa? Lisäksi ulkomaisten opiskelijoiden työelämän harjoittelupaikkojen löytyminen on koettu kansainvälisen toiminnan haasteeksi. (Opetushallitus 2020.)

Kansainvälistymisen keskeisimmiksi edellytyksiksi on nähty henkilökunnan motivaatio ja osaaminen. Valmiutta kansainväliseen viestintäosaamiseen on vaadittu monelta eri tahoilta ja enemmän englanninkielistä tiedottamista niin korkeakoulun johdolta, opetushenkilökunnalta kuin opiskelijoiltakin kuvion 7 mukaisesti.

KUVIO 7. Viestintävalmiudet osaamisen ja motivaation liittymänä (Opetushallitus 2020.).

6 TUTKIMUSTYÖN TOTEUTTAMINEN

6.1 Tutkimustyön lähtökohdat

Lähtökohtaisesti osaamisen johtamisen tutkimus- ja johtajuusteoriat ovat luoneet pohjan ymmärtää kansainvälisyyden moniulotteisuutta. Pelkästään aineiston ja tiedon kerääminen ei ole riittänyt kansainvälisten ilmiöiden tulkitsemiseen, vaan muuttuvia trendejä on pitänyt tarkastella käytännön tasolla tutkimuslähtöisesti. Uudet innovaatiot ja teknologian kehittyminen edellyttävät uusia toimintaympäristöjä, yhteiskuntarakenteita sekä uuden tiedon välittämistä erityisesti korkeakoulutuksen avulla. Erilaisen tutkimustiedon rinnalla myös toimintaympäristömme muuttuu ja taantuu ympäristöongelmien lisääntymisen takia. Samalla ihmisten ja yhteisöjen arvomaailma muokkaantuu entisestään. Esimerkiksi ilmastonmuutos ja sairauksien leviäminen globaalisti vaativat sellaista hiljaista tietoa, jota ei välittömästi kirjallisuudesta saada. Parkkila (2013, 19).

Tutkimukselle arvokasta hiljaista tietoa syntyy meissä jokaisessa. Henkilö ei aina tunnista hiljaista kokemustietoa itsessään eikä osaa siirtää sitä toiselle henkilölle. Organisaatiossa ei aina tunnusteta tai tunnisteta hiljaisen tiedon olemassaoloa. Ensiarvoisen tutkimustiedon syntymiseen tarvitaan hiljaisen tiedon keskusteluita – luottamuksellista dialogia tiedeyhteisön kanssa. Parkkilan (2013, 21) mukaan hiljaisen aineiston tuottamiseksi ja keräämiseksi tarvitaan myös tutkijan rakenteellinen ymmärrys hiljaisen tiedon syntymisestä, tunnistamisesta, hiljaisen tiedon keräämisestä, mallintamisesta, koodauksesta ja luokittelusta, jota tässä luvussa kuusi käydään läpi.

Useiden tutkimuksien ja teorioiden mukaan hyvä koulutusjohtaminen on yksi tie koulutusyhteisön kansainvälistymiseen. Kuitenkin johtajuuden käsitteen tarkempi ymmärtäminen edellyttää koulutusyhteisön taustan ja toiminnan selvittämistä sekä perehtymistä johtajuuden eri piirreteorioihin kriittisesti. Tietenkin hyvältä johtajalta edellytetään hyviä ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja monikulttuurisuuden keskellä. Mutta tärkeintä johtajataidoissa on oman alan perusteellinen osaaminen sekä toimiminen ajallisten vaatimusten mukaan. Korkeakoulujen kansainvälistä koulutusjohtamista voidaan verrata globaalien yritysten monikansalliseen toimintaan. Kauhasen (2012, 163-164) mukaan hyvän työyhteisön johtamisen kannalta on syytä selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat organisaation ja opiskelijayhteisön muodostumiseen, ja miksi toiminnan arvot ja periaatteet liitetään hyvään työyhteisöön. Sen jälkeen voidaan pohtia itsejohtajuuden syvällisempää merkitystä sekä herättää innovatiivisia keskusteluita tiedeyhteisön keskellä.

6.2 Kvalitatiivisen tutkimustyön komponentit

Valitsin tutkimustyölleni kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksenmenetelmän.

Laadullinen tutkimus mahdollisti tutkimuksen tarkoitukseen sopivan lähestymistavan käyttämisen. Erityisen tärkeäksi koin työssäni kansainvälisten opettajien näkemykset eli niin sanotun hiljaisen tiedon syntymisen kansainvälisen opettamisen ja oppimisen keskellä. Aikaisemman kokemukseni perusteella tutkimuksen paras tieto syntyy työyhteisöjen, rutiinotoimintatapojen sekä erilaisten menetelmien ja käsitteiden tuloksena. Yhteisökeskeisesti ihminen voi oppia kokonaisuuksia havainnoimalla omaa ympäristöään. Uutena tekijänä voin itseni puolesta oppia yhteisön toiminta- ja ajattelutapoja tarkkailemalla prosessin suorittajia ja vaiheita. Tuomen ja Sarajärven (2009, 85) mukaan laadullinen tutkimus perustuu tutkimustyössä havaittuun toiminnalliseen muutokseen, jossa tutkija ja tutkittavat voivat laajentaa ajatteluaan vuorovaikutuksen avulla.

Tutkimusaineiston keräämisessä tärkeää oli huomioida, mikä oli organisaation toiminnan ja kehittymisen kannalta oleellista ja kriittistä tietoa. Oletettavasti kriittistä tietoa oli se tutkimusaineisto, jota ilman organisaation kansainvälinen toiminta vaarantuisi. Luonteeltaan kerätty tieto oli erityistä osaamista – korkealuokkaista asiantuntijuutta, jota koin olevan erityisesti kansainvälisillä opettajilla. Tutkimuksessa oli siten tunnistettava ne pedagogisen osaamisen ja tietämyksen alueet, jotka ovat vain kansainvälisen opettajien varassa. Tutkijan on tutkimustyössään suhtauduttava havaintoihinsa kriittisesti. Tutkijan on silti luotettava omaan vaistoon ja siinä syntyviin mielikuviin, jotta tutkimushavainnoista saadaan muodostettua yhtenäinen tapahtumien prosessiketju. (Parkkila 2013, 18-19.)

Laadulliselle tutkimukselle ominaisia elementtejä ovat aineiston keruumenetelmä, tutkittavien näkökulma, pienehkö otanta, aineistolähtöinen analyysi ja hypoteesittomuus. Laadullinen tutkimus koetaan luonnolliseksi, kerättyä aineistoa kuvailevaksi prosessiksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tutkijana olin työssäni alusta loppuun asti aineiston kerääjänä ja analysoijana. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 120.)

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä oli puolistrukturoitu teemahaastattelu. Vastauksien perusteella sain tietoa haastateltavien mielipiteistä, asenteista ja käsityksistä korkeakouluopiskelusta ja kansainvälisestä opettamisesta LAB-ammattikorkeakoulussa. Aktiivisella tutkimustyöllä siitä voi löytää hyvinkin poikkeavia ja korkeakoulutukselle merkitseviä kehityskohteita esiin. Haastattelun avoimilla tutkimuskysymyksillä tavoitetaan syvällisempää ja yksilöllisempää kokemuspohjaista tietoa, mutta tutkimuksen kuvaus kuitenkin täsmentyy tutkimustyön tekemisen aikana. (Jyväskylän yliopisto 2020).

Tutkimustyötä aloittaessani ennakkokäsitykseni kansainvälisestä opiskelemisesta ja sen hyvästä johtamisesta liittyivät omaan toimijuuteeni ammatillisena opettajana. Toimin myös maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opettajana, joka on antanut viitteitä kansainvälisestä oppimisesta ja sen kielellisistä reunaehdoista. Korkeakoulujen monialaisessa opiskelemisessä korostuvat enemmän itsenäisen oppimisen strategiset haasteet. Tuomen ja Sarajärven (2009, 84) mukaan ihmisten tutkimuksen tarkoituksena ei ole ihmisten toiminnan ja elinympäristön muuttaminen, vaan siinä tapahtuvien asioiden käsitteellinen ymmärtäminen tutkimuksellisesti.

6.3 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimukseen haastateltiin kahta LAB-ammattikorkeakoulun kansainväliseen opetukseen osallistuva opettajaa kevään 2020 aikana. Toinen opettajista on avainhenkilö Summer Schoolissa ja toinen opettajista puolestaan on vastuussa Winter Schoolin toteutumisesta. Molemmilla opettajilla oli koulutusalananaan Energia- ja ympäristön teknologian koulutusohjelmat. Lisäksi toinen opettajista on koordinaattorina YAMK –koulutusohjelmien Kestävän yhdyskuntakehityksen koulutusohjelmissa.

Tutkimushaastattelun perustiedoissa molemmat kertoivat omaavansa laajan työkokemuksen monilaisesta korkeakouluopettamisesta yleensä. Kansainvälinen työkokemus vaihteli 12 - 17 vuoden välillä. Koulutustaustaltaan toinen vastasi perustiedoissa olevansa tekniikan tohtori (TkT), ja toinen metsätaloustieteen maisteri (MMM).

Kahden haastateltavan tutkimusjoukko on mielestäni riittävä suhteessa tutkimuksen kansainvälisen korkeakouluopettamisen tavoitteisiin ja vaatimuksiin. Erityisesti kansainvälisen toiminnan vastuuhenkilöiden haastattelemine ja konkreettisten vastauksien saaminen oli tämän laadullisen tutkimuksen kannalta tärkeintä. Vastauksien rajaaminen ja vastakkain asetteleminen oli selkeää ja johdonmukaista analysoinnin näkökulmasta. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto on usein pieni ja sitä pyritään tarkastelemaan perinpohjaisesti monesta eri näkökulmasta. Tieteellisen tutkimuksen kriteeri on silloin tutkimuksen laatu eikä aineiston lukumäärä. (Eskola & Suoranta 2008, 18.).

Tutkimushaastattelut lähetettiin sähköisesti tutkimukseen valituille opetushenkilöille. Opetushenkilöistä pyrittiin löytämään ne opettajat, joilla on kokemusta ensisijaisesti LABin kansainvälisestä korkeakoulutoiminnasta. Haastateltavaksi valikoitui edellä mainitut kaksi opettajaa. Opetushenkilöiden valinnan jälkeen voitiin tehdä päätös teemahaastattelun suorittamiselle. Useat tutkijat pitivät teemahaastattelua laaja-alaisempana ja konkreettisempana menetelmänä ihmiskokemusten tutkimiselle, joten koin teemahaastattelun olevan tässä tutkimuksessa luonnollisin vaihtoehto tutkimuksen aineiston keräämiselle. Hirsjärvi ja Hurme (2000, 23) ovat todenneet, että teemahaastattelu antaa mahdollisuuden joustavuuteen ja osapuolten keskustelun syventämiseen täsmentävien vastausten ja kysymysten avulla.

Teemahaastattelun käyttäminen aineiston keruumenetelmänä antoi opettajille mahdollisuuden nostaa esiin omia näkökulmia ja mielipiteitä kansainväliseen opettamiseen ja oppimiseen liittyen avoimesti. Teemahaastattelun aihe ja kysymykset olivat laadittu järjestyksessä siten, että niiden tulkitseminen muodosti haastateltaville käsityksen tutkimuksen kokonaisvaltaisesta tarkoituksesta. Hirsjärven ja Hurmen (2000, 23) mukaan haastattelun avulla voidaan saada perusteellista ja kattavaa tietoa, joka voidaan yhdistää laajempaan kontekstiin ja asiayhteyksiin.

Sain kahdesta vastuuhenkilön haastattelusta monipuoliset vastaukset kansainväliseen opiskeluun, opettamiseen ja opettajayhteistyöhön. Vastauksien palaututtua aloin kartoittamaan tarkentavia ja vaihtoehtoisia näkemyksiä, jotka käsittelisivät enemmän kansainvälisen yhteistyön yhteiskunnallisia merkityksiä. Siten tutkimusanalyysia kirjoittaessani sain aineistosta konkreettiset vastaukset, joilla pystyin vertaamaan saman teeman kahta eri lähestymistapaa keskenään analyttisesti. Mielestäni Raunion (1999, 283) näkökulma kokoo laadullisen tutkimuksen tarkoituksen tuottaa tietoa ihmisten kokemasta sosiaalisesta todellisuudesta. Lähtökohtaisesti laadullisen tutkimuksen edellytykset ovat aina tutkijalla itsellään.

6.4 Aineiston analyysi

Tutkimusaineiston analysointi aloitettiin jo kenttätöyövaiheessa. Käytössäni oli johtamistieteen teoreettisen aineiston lisäksi LAB-ammattikorkeakoulun asiakirjoja ja tilastointeja. Monipuolisen aineiston käsitteleminen loi osaltaan vaikutteita kansainvälisten korkeakoulutoiminnan ajattelusuunnista. Aineiston käsittelyä varten olin laatinut rakenteelliset suunnitelmat, joiden avulla sain jäseneltyä tutkimusmateriaalia ja käsitteistöä johdonmukaisemmaksi. Tuomen ja Sarajärven (2009, 157) mukaan laadullisen tutkimuksen lähtökohdat ovat aikaisemmat tutkimustiedot, joista muodostetaan kokonaiskuva tutkimuksessa käytetyistä käsitteistä ja teorioista.

Rakenteelliset suunnitelmat fokusoivat tutkimustyöni kuvauksen kaltaisia havaintoja ja antoivat aineksia haastatteluteemojen valintaan. Lisäksi keskustelin tutkimusaiheen teemoista LABin kansainvälisen henkilöstön sekä viimekädessä ohjaajani kanssa. Keskustelut antoivat puolestaan vahvistuksen omille näkemyksilleni ja valinnoilleni. Omaa rooliani tutkijana olin miettinyt suhteessa omaan toimijuuteeni opiskelijana LAB-ammattikorkeakoulussa. Varsinainen analyysi tehtiin haastatteluvaiheen loputtua käyttämällä laadullista sisällönanalyysiä. Luokittelin kansainvälisen opiskelun ja opettamisen aineiston kirjallisten lähteiden, haastatteluiden ja kansainvälisten opettajien koulutusajattelua kuvaaviin pääluokkiin. Tuomen ja Sarajärven (2009, 157) mukaan tutkimusraportissa tulee näkyä kaikki ne prosessit ja teoreettiset rakennelmat, joiden avulla tutkija on päättänyt esittämiinsä tuloksiin.

Analysoinnin lähtötilanteessa suhteutin haastateltavien vastaukset omiin käsityksiin kansainvälisestä opiskelemisesta. Luokittelin molemmat tutkimusvastaukset ensin teemahaastattelun jokaisen kysymysluokkien perusteella vastauskategorioihin A ja B. Toisen periaatteen mukaisesti luokittelin vastaukset teeman kolmeen pääluokkaan: kansainvälisen opiskelun, kansainvälisen opettamisen sekä kansainvälisen opettajayhteistyön teemaluokkiin taulukon 1 mukaisesti.

TAULUKKO 1. Haastatteluvastauksien jakautuminen teemaluokittain

Vastaukset kysymyksiin 1-4	Kansainvälinen opiskelu
Vastaukset kysymyksiin 5-7	Kansainvälinen opettaminen
Vastaukset kysymyksiin 8-9	Kansainvälinen opettajayhteistyö

Sisällönanalyysin ideana oli luoda yhtenäinen katselmus teemahaastattelussa kerätystä aineistosta. Yhdeksän tutkimuskysymyksen jaottelussa kartoitettiin näkemyksiä LABin kansainvälisen opiskelutoiminnan eduista ja haasteita sekä vastavuoroisesti opettajien pedagogisista erityistaidoista sekä opettajayhteistyön yhteiskunnallisesta vaikutuksista eettiset arvot huomioiden (liite 1).

Karkean vastausluokittelun jälkeen aloitin vastauksien syvällisemmän analysoimisen kysymyskohtaisesti. Analyysiyksikkönä käytin yhtä kysymysvastausta, koska laadullisen aineiston analyysin tarkoituksena on informaation tarkentava lisääminen.

(Sarajärvi & Tuomi 2009, 110).

Karkean yhteenvedon tuloksena totesin, että kahden tutkimusvastauksen koonti oli laadultaan hyvin rikasta. Vastaukset olivat annettu hyvin monipuolisesti kuvaillen. Erityisesti huomioni kiinnittyi haastateltujen kokemukseen juuri kansainvälisestä opiskelutoiminnasta. Siten voitiin tulkita, että kokemuksen näkökulmat toivat tutkimuskysymyksiä analysoimiselle tarpeeksi relevanttiutta. Toisaalta analysoinnin funktiona oli, miten hyvin kahden vastaajan A ja B tulosjohteinen analysointi muodostettaisiin? Tuomen ja Sarajärven (2009, 109) mukaan analyysissä tuotettu aineisto voidaan analysoida siten, että sanallisesti kuvastusta aineistosta muodostetaan määrällisiä tuloksia.

Olellaisen tiedon löytämiseksi tutkin jokaisen vastauksen rivi riviltä läpi.

Tarkoituksena oli ymmärtää, mikä merkitys kullakin vastauksella oli tutkimuksen kokonaisuuden muodostumisen kannalta. Samalla epäolellaiset asiat karsittiin pois, jotka eivät suoranaisesti liittyneet kysymyksen asetteluun. Aineiston pelkistämiseksi eli redusoinnissa tutkimustehtävän aineistoa yksinkertaistetaan litteroimalla tai koodaamalla. Tutkimukselle epäolellaiset ilmaukset jätetään pois. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111.).

Tämän jälkeen pyrin määrittelemään haastatteluvastauksista alkuperäisilmaisujen mukaisia samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Ryhmittelin samaa tarkoittavat ilmaisut ja yhdistelin ne alaluokaksi, ja nimesin luokan sisältöä kuvaavilla käsitteillä. Pelkistettyjen ilmaisujen jaottelusta kuvastui selkeästi kansainvälisen opiskelutoiminnan muutosvaihtelut, kansainvälisen opettamisen haasteet sekä pedagogisen osaamisen kehittäminen seuraavassa esitetyn taulukon 2 mukaisesti.

TAULUKKO 2. Haastateltavien alkuperäisilmaisujen ryhmittely alaluokittain.

Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka
Kansainvälinen opiskelu	Opiskelutoiminnan muutosvaihtelut
Kansainvälisen opettamisen toteuttaminen	Kansainvälisen opettamisen haasteet
Kansainvälisen opettajayhteistyö	Opettajien pedagogisen osaamisen kehittäminen.

Taulukosta 2 voi havaita, miten kansainvälisen opiskelun, kansainvälisen opettamisen ja opettajayhteistyön haastatteluvastauksista oli klusteroitu eli ryhmitelty pelkistetyt ilmaisut alaluokittain. Esimerkiksi kansainvälinen opiskelun pelkistetyt ilmaisut vastasivat omassa alaluokassa opiskelijatoiminnan muutosvaihteluita käsitteellisesti. Tuomen ja Sarajärven (2009, 113) mukaan klusterointi on menetelmä, jossa samankaltaisten ilmaisujen yhdistelemisessä rakennetaan perusta tutkimuksen perustarkoitukselle ja muodostetaan alustavia kuvauksia tutkimuksen kohteesta.

Tutkimuksen seuraavassa vaiheessa muodostin luokiteltujen haastattelujen vastauksille, teoreettista uudistumista eli pyrin abstrahoimaan niitä. Tarkoituksena oli erotella tutkimuksen kannalta olennaisinta ja valikoitua tietoa vastausvaihtoehtojen käsitteellistämiseksi. Syvällisen pohdinnan jälkeen päädyin toteamukseen, että kaikkia ilmaisuja ei voida yhdistää selkeästi, kuten esimerkiksi kansainvälisen opiskelun uudistumista koskevia vastauksia A ja B. Tuomen ja Sarajärven (2009, 114) mukaan tutkimusaineiston abstrahoinnissa eli käsitteellistämisen tarkoituksessa luodaan kielen alkuperäisilmaisuista teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä.

Haasteellisinta laadullisessa analyysissä oli mielestäni yhtäläisten vastauksen löytäminen, sillä aineistolähtöisen tutkimuksen vastaukset vaihtelivat kuvauksellisesti paljon toisistaan. Yhtäläisyyden saavuttamisen lisäksi tämä heijastui myös relevanttiuden tekijänä, joka puolestaan korostui valittujen tutkimustulosten esittelyssä. Pystyin tutkimuksessani kuvaamaan tutkimuksensa aineiston keruuta ja sen analysointiprosessia ymmärrettävästi ja tarkasti. Sain riittävästi rakenteellista tietoa laadullisen tutkimuksen kokonaisvaltaisen ymmärryksen muodostamiseksi. Tuomen ja Sarajärven (2009, 115) mukaan tutkimustyön periaatteena on ymmärtää tutkittavien lähtökohtia tutkimusaineiston analyysin jokaisessa vaiheessa. Laadullisen tutkimukseni sisällönanalyysi perustuu omaan tulkintaan ja päättelyyn tutkittavasta ilmiöstä, jossa on edetty aina empiirisestä aineistosta kohti konkreettista näkemystä tutkittavasta kohteesta.

6.5 Tutkimuksen etiikka ja luotettavuus

Omassa tutkimustyössäni eettiset tekijät tarkoittivat sitä, että noudatin opiskeluyhteisöni LABin laatimia toimintatapoja tutkimustyössäni rehellisesti. Tutkimuskäytännössä pidin ensinnäkin huolta, että kaikki teoreettiset lähteet ovat luotettavia. Toisekseen aineiston keräämisessä ja analysoimisessa vaalin yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta. Tutkimuksen tarkkuus ja huolellisuus loivat siten perustan eettisesti kestäväälle tiedonhankinnalle, tutkimus- ja arviointimenetelmille sekä edellytyksiä tutkimustulosten avoimelle julkaisemiselle. Lähtökohtaisesti jokaisen tutkijan on noudatettava omassa tutkimustyössään tutkimukselle asetettuja eettisiä periaatteita. Tutkimuksen strategiat ja valinnat vaikuttavat oleellisesti siihen, mitä eettisiä kysymyksiä tutkija kohtaa tutkimustyönsä aikana. (Jyväskylän yliopisto 2020.).

Tiedon hankinnassa tärkeää oli muiden korkeakoulu- ja yliopistotutkijoiden tutkimuksien ja saavutusten asianmukainen viittaaminen. Samalla oman tutkimussuunnitelmani toteuttamisessa ja raportoinnissa noudatin tieteellisen tutkimuksen ja tiedon periaatteita LAB-yhteisön ja Climate University -kehityshankkeen tavoitteet huomioiden. Tuomen ja Sarajärven (2009, 157) mukaan tutkimuksen menetelmäosassa kirjoitetaan, miten tutkimus tehtiin, jotta lukija voi arvioida tutkimuksen luotettavuutta.

Tärkeää kvalitatiivisessa tutkimustyössä oli tiedostaa oma pedagoginen rooli suhteessa tutkimusaiheelle valittuun sisältöön ja yhteyksiin. Osaltaan aikaisemmat tutkimukset ja kokemukset edesauttoivat tutkimuksen aihekehyksien sisältöjen ymmärtämistä ja käsittelemistä. Toisaalta oli muistettava pitää erillään omat mielipiteet erossa tutkimusvastaajien vastauksista autenttisesti. Eskolan ja Suorannan (2008, 16) mukaan objektiivisuus syntyy oman subjektiivisuuden tiedostamisesta eli tutkijan puolueettomasta näkökulmasta tutkimukseen.

7 TUTKIMUKSEN TAVOITE

7.1 Tutkimuksen yhteisöllinen tavoite

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää LAB –ammattikorkeakoulun kansainvälisen opiskelijatoiminnan toteuttamista Winter School ja Summer School -toiminnassa. Tutkimuksessa oli tarkoitus kartoittaa LAB-ammattikorkeakoulun kansainvälistä opiskelua sekä tutkia opettajien pedagogista työskentelyä ja toimintamalleja kansainvälisten opiskelijoiden kanssa. Tutkimushaastatteluiden myötä löytää näkökulmia kansainvälisen opiskeluun ja opettamiseen liittyen. Tutkimustulosten perusteella haluttiin saada käsitys tulevista digitaalisista haasteista sekä tukea LAB-ammattikorkeakoulun kehitystä innovaatiotoiminnassa.

Samalla tuettiin kansainvälisen korkeakoulutuksen tasavertaista kumppanuutta ja sen toteutumisen edellytyksiä opettajien- ja oppilasvaihtojen välisessä kohtaamisessa. Lisäksi tavoitteena oli löytää toiminnallisia ratkaisumalleja kansainvälisen opettamisen vertaistuen antamiseen liittyen, opiskelijoiden jokapäiväisen kehittymisen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

7.2 Tutkimuskysymysten muodostaminen

Kansainvälinen opettaminen ja oppiminen on käsitteellisesti laaja kokonaisuus. Pyrin valitsemaan tutkimuskysymykseni siten, että niiden vastauksista ja käsittelemisestä muodostuisi kansainvälisen opettamistutkimuksen ehjä lopputulos. Ajatuksena oli, että tutkimusvastaukset palvelisivat niin laadullisen tutkimuksen kuin Climate University -hankkeen tarkoitusta ja tavoitteita eettisesti oikein. Kysymyksien pääteemat perustuivat omaan pedagogiseen kokemukseeni ja kasvatustieteen opintoihin. Tutkimuskysymykset tarkentuivat perehdyttyäni aiheeseen liittyviin muihin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen.

Teemahaastattelua varten laadittiin yhdeksän avoimen tutkimuskysymyksen lomake. Kyselylomakkeen perustiedoilla kartoitettiin kansainvälisten opettajien koulutusta, koulutusala LAB-ammattikorkeakoulussa sekä kokemusta kansainvälisestä opettamisesta yleensä. Tutkimushaastattelun aluksi kartoitettiin kansainvälisiä kokemuksia LAB-ammattikorkeakoulun opetustoiminnasta sekä näkemyksiä kansainvälisen opiskelijatoiminnan hyödyistä ja haasteista (liite 1).

Vastauksien jälkeen kysyttiin mielipiteitä LAB-ammattikorkeakoulun kansainvälisen opiskelijatoiminnan uudistamisen kohteista ja kartoitettiin etenkin tietoja pedagogisista erityistaidoista ja kehittämisen osa-alueista. Lisäksi tutkittavilta kysyttiin kansainvälisen opiskelutoiminnan tavoitteita lähitulevaisuudessa ja miten opiskelun eettisiä arvoja voidaan kansainvälisellä opetusyhteistyöllä vahvistaa entisestään.

Tutkimuksen lopuksi kysyttiin kansainvälisen yhteistyön vaikutuksia yhteiskunnassa ja sen muutoksissa. Kansainvälisen opettajayhteistyön kysymyksissä oli tarkoitus tuottaa etenkin yhteisöllistä tietoa kansainvälisen opiskelutoiminnan monimuotoisuudesta. Tutkimuskysymyksien asettaminen ohjaa tutkimuksen tavoitetta ja tutkimusmenetelmien käyttämistä. Tutkimuksen kokonaisuus on hyvä jäsentää pienemmiksi osiksi, jotta kaikki tutkimustyössä kerääntynyt tieto konkretisoituisi tutkimuksen analyysin loppuvaiheessa. (Jyväskylän yliopisto 2020.).

8 TUTKIMUSVASTAUKSET JA ANALYSOINTI

8.1 Opettajien antamat vastaukset

Tutkimusvastauksien jäsentelyssä pyrin tuomaan esiin LAB-ammattikorkeakoulun opettajien kokemusperäisiä näkemyksiä kansainvälisen opiskeluun ja opettamiseen liittyen. Kahdelta vastaajalta yhdeksään kysymykseen saadut vastaukset on jaettu tutkimuskysymysten teemojen mukaan kolmeen analysointiluokkaan (taulukko 1). Analysointiluokat ovat: 1) vastaukset kansainväliseen opiskeluun liittyen, 2) vastaukset kansainväliseen opettamiseen liittyen sekä 3) vastaukset kansainväliseen opettajayhteistyöhön liittyen.

Neljä yhdeksästä teemahaastattelun kysymyksestä käsitteli kansainvälistä opiskelutoimintaa LAB-ammattikorkeakoulussa. Viidessä muussa kysymyksessä kartoitettiin kansainvälisen opettamisen erityistaitoja sekä opettajayhteistyön eettisiä vaikutuksia yhteiskunnallisesti. Jokaisessa kysymyksen kohdassa käsiteltiin molempien kahden vastaukset. Siteeratut vastaukset ovat merkitty henkilöittäin A ja B. Lopuksi käsitellään tutkimushaastattelun vastauksia yhteenvetona.

8.1.1 Vastaukset kansainväliseen opiskeluun liittyen

Teemahaastattelun ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin: Mitä hyötyjä koet LAB -ammattikorkeakoulun kansainvälisessä opiskelutoiminnassa?

Vastaaja A:

”Kansainvälinen opetus tarjoaa itselle uusia haasteita ja kansainväliset vaihto-opiskelijat sekä tutkinto-opiskelijat tuovat uusia näkökulmia opetussisältöihin. Usein annetaan tehtäviä, joissa kaikki voivat kertoa omaan elinympäristöön liittyvistä näkökulmista. Eli kansainvälisyys rikastaa keskusteluja ja tuo esiin monipuolisemmin erilaisia näkökulmia”.

Vastaja B:

”Elämme kv-maailmassa ja opiskelijan on syytä oppia kv-yhteistyöhön. Monissa työpaikoissa on työkielenä englanti. LABin näkökulmasta kv-toiminta lisää yhteistyösuhteita, yhteisiä hankkeita, myös EU-hankkeita, double degree -ohjelmia. Hyötyjä opetushenkilöstön kannalta ovat ammatillisen osaamisen kartuttaminen, koulutusalan benchmarkkaus, hyviä yhteistyösuhteita ja vaihtelua tavanomaiseen koulutyöhön nähden”.

Korkeakoulujen vaihto-ohjelmat ja yhteistyösopimukset tarjoavat ulkomaiselle opiskelijalle mahdollisuuden suorittaa osan opinnoista tai harjoittelusta suomalaisissa korkeakouluissa. LAB -ammattikorkeakoulu osallistuu kansainvälisiin opiskelijavaihto – ohjelmiin, minkä vuoksi ammattikorkeakoululla on kahdenvälisiä yhteistyösopimuksia useiden kymmenien oppilaitosten kanssa eri puolilla maailmaa. Kansainvälisyyttä on lisätty myös opiskelijoiden henkilökohtaisilla opintosuunnitelmilla, joissa vaihtoehtoisina opintoina ovat useimmiten englannin kielellä suoritettavat opintojaksot.

Teemahaastattelun toisessa kysymyksessä kysyttiin: Mitä haasteita koet LAB-ammattikorkeakoulun kansainvälisessä opiskelutoiminnassa?

Vastaja A:

”Kansainväliset opiskelijat ovat tärkeä kohderyhmä, joka tarvitsee myös yleisiä opiskelijapalveluita. Kv-palvelut toimivat LABissa hyvin ja asiantuntevasti sekä auttavat sellaisen yleisen informaation jakamisessa, mikä ei kuulu selkeästi työnkuvaan. Yhteistyötä eri puolten kesken tarvitaan, jotta kaikki erilaisten palveluiden tuottajat ovat tietoisia opiskelijoiden tilanteista. Siirryttäessä LABin organisaatioon on tietysti tullut jonkin verran organisaatiomuutoksia, joiden omaksuminen tuo oman haasteensa, mutta eteenpäin on selvitty hyvin”.

Vastaaja B:

”Henkilöstön ja opiskelijavaihtojen määrät ovat pieniä ja todennäköisesti pienevät edelleen koronan vuoksi. Pitkäaikaisiin yhteistyösuhteisiin koulujen välillä ei panosteta riittävästi. Kun tulee uudet pomot niin kumppanuuksien painotukset vaihtuvat. Pomot ja käytännön vaihtotyötä tekevät eivät juuri kohtaa – molemmilla on esim. omat reissunsa. Entisissä LAMKissa ja Saimiassa olivat erilaiset toimintatavat kv-asioissa”.

Viestinnän merkitys on korostunut kansainvälisessä opiskelussa entisestään. Kansainväliset opettajat ovat kuitenkin kokeneet, että tiedottaminen on aiheuttanut lisätyötä ei-kansainväliseen toimenkuvaan verrattuna. Yhteistoiminnan kehittämistä tarvitaan, jotta kansainvälisestä opiskelupalvelusta saadaan tarpeeksi kattava opiskelijalle. Onnistuneen yhteistyön tuloksena kansainvälisyyden pitkäaikaiset yhteistyösuhteita kasvaisivat entisestään. Toisaalta epävarmuutta kansainvälisen toiminnan muutosvaihteluun aiheuttaa tämän hetkinen koronapandemia, ja sen myötä tulevat määräykset liikkumisen suhteen.

Teemahaastattelun kolmannessa kysymyksessä kysyttiin: Miten kansainvälistä opiskelutoimintaa LAB -ammattikorkeakoulussa pitäisi uudistaa?

Vastaaja A:

”Nyt näyttää siltä, että on tulossa uusia kansainvälisiä ohjelmia korkeakouluihin, mikä on sinänsä hyvä asia. Olen huolestunut opiskelijoiden asumispalveluista, koska esim. kv-opiskelijoiden käyttämät asunnot ovat siirtyneet hiljattain Lahden Taloilta uudelle palveluntarjoajalle, joka ei ole lahtelainen. Asumispalveluissa pitäisi ottaa jämäkämpi ote niiden hyvään saatavuuteen ja palvelutasoon, koska se on meille tärkeä markkinointitekijä myös”.

Vastaaja B:

”LABiin lisää englanninkielistä tarjontaa, pitkäaikaiset yhteistyösuhteen kunniaan, opettajien ”live”-vaihtoihin voisi kytkeä verkkokoulutusta ennen ja jälkeen vaihdon, vaihtoon liittyvästä yhteistyöstä tulisi pitkäkestoinen. Verkkokurssin joihin osallistujia kahdesta tai kolmesta maasta olisivat hyvä lisä, kv-resursseihin, ei riitä, että hoidetaan vasemmalla kädellä”.

Uudet kansainväliset koulutusohjelmat ovat selvästi kasvussa ammattikorkeakoulutuksessa. Lisääntyvän englanninkielisen opiskelutarjonnan vaikutuksesta opiskelijavaihtojen määrät ovat kasvaneet myös. Kansainvälisessä toiminnassa tämä tarkoittaa sitä, että opiskelijoiden asumispalvelut ja saatavuus on oltava kysyntää vastaavalla tasolla. Sekä yhteistyösuhteiden alkaessa että päättyessä olisi hyvä harjoittaa yhteydenpitoa kansainvälisiin kumppaneihin, jotta aiemmin muodostetuilla yhteissopimuksilla olisi pitkäkestoisempi vaikutuksia tulevaisuudessa.

Teemahaastattelun neljännessä kysymyksessä kysyttiin: Mitkä ovat kansainvälisen LAB - opiskelutoiminnan tavoitteet lähitulevaisuudessa?

Vastaaaja A:

”Selkeästi näyttää siltä että kansainvälisten ohjelmien ja opiskelijoiden määrää halutaan nostaa merkittävästi”.

Vastaaaja B:

”Se on vähän hämärän peitossa. Lab on uusi ja korona muuttaa yhteistyön toimintatapoja”.

Vuoden 2020 alussa tapahtuneen Saimian ja LAMKin yhdistymisen jälkeen uuden LABin kansainvälinen toiminta ja strategiset tavoitteet ovat olleet opettajille vielä epäselviä. Lisäksi globaalin koronapandemian vaikutukset tulevat muuttamaan kansainvälistä toimintaa ja opiskelijavaihtojen määriä.

8.1.2 Vastaukset kansainväliseen opettamiseen liittyen

Teemahaastattelun viidennessä kysymyksessä kysyttiin: Millaisia kokemuksia sinulla on opetustoiminnasta LAB -ammattikorkeakoulussa?

Vastaaaja A:

”Olen toiminut vuodesta 2003 LAMKin yliopettajana, ensin miljöosuunnittelun, myöhemmin yhdyskuntasuunnittelun amk-koulutuksessa sekä 2012 alkaen ylemmässä amk-tutkinnossa, työ on koostunut opetussuunnitelman kehittämisestä ja vuosittaisesta toteuttamisesta, yhdyskuntasuunnitteluun liittyvästä opetuksesta sekä opinnäytetöiden ohjauksesta ja koordinoinnista”.

Vastaja B:

”Opettajana 17 vuotta. KV-koulutushankkeet: Winter Schoolit 13 vuotta ja vuosittain englanninkielisiä opintojaksoja 2-3”.

Tutkimushaastatteluun osallistuneet kansainväliset opettajat omaavat laajan opetuskokemuksen monialaisesta LAB-ammattikorkeakoulutuksesta ja sitä edeltäneessä Lahdessa toimineesta LAMKin toiminnasta. Molemmat opettajat vastasivat olevansa vastuuhenkilöitä joko Summer Schoolissa tai Winter Schoolissa.

Teemahaastattelun kuudennessa kysymyksessä kysyttiin: Mitä pedagogisia erityistaitoja kansainvälinen opettaminen mielestäsi edellyttää?

Vastaja A:

”Kansainvälisessä opettamisessa pitää olla tietoinen erilaisten maiden opetuskuulttuurista, esim. toisissa maissa koulutus on edelleen paljon autoritaarisempaa kuin Suomessa, jossa opettajaa voidaan sinutella vaivattomasti ja lähestyä helposti. Joillekin opiskelijoille on haasteellista pystyä itsenäiseen työskentelyyn vaan he tarvitsevat ainakin alussa enemmän ohjeistusta työn tekemiseen. Ryhmätöissä saattaa tulla myös haasteita. Opettajalla on silmää ja herkkyyttä havaita erilaisia lähtökohtia ja niiden tuottamia haasteita sekä ratkoa niistä johtuvia ongelmia. Kommunikaatiokykyjen pitää olla myös toimivat”.

Vastaja B:

”Se edellyttää tietoa ja käsitystä koulutussisältöjen ja -toteutuksen eroista. Korkeakoulukulttuuri vaihtelee maittain, opiskelijoiden ja opettajien hierarkiassa selviä eroja. Suomessa on tasa-arvoinen toimintatapa verrattuna moniin muihin maihin”.

Kansainvälinen opettaminen edellyttää tietoisuutta muiden maiden opetuskuulttuurista ja opetussuunnitelmien käytänteistä. Suomessa tapahtuva kansainvälinen opiskelu voi olla hyvinkin erilaista verrattuna kotimaassa tapahtuvaan korkeakouluopetukseen.

Aluksi opiskelun itsenäinen työskenteleminen on haasteellista ulkomaiselle opiskelijalle, joten opintojen aloittaminen voi vaatia kansainväliseltä opettajalta enemmän ohjausta kuin normaalisti. Samoin kulttuurierot voivat herättää kysymyksen opiskelun tasa-arvoisuudesta.

Teemahaastattelun seitsemännessä kysymyksessä kysyttiin: Miksi pedagogisia osa-alueita kansainvälisenä opettajana pitäisi kehittää?

Vastaja A:

”Pedagogista osaamista pitäisi kehittää voidakseen selviytyä opetukseen toteuttamiseen haasteista. Toki ei ole tarkoitus, että vain opettaja joutuu kehittymään vaan opiskelijoidenkin pitää olla valmiita omaksumaan ja oppimaan sellaisia työskentelytapoja, jotka eivät ole heille ennestään tuttuja. Usein huomaa, että kommunikaatio myös vaatii kehittämistä”.

Vastaja B:

”Verkkokoulutustaitoja. Vuorovaikutustaitoja monikulttuurisissa opetustilanteissa”.

Kansainvälinen opettaminen edellyttää pedagogia erityistaitoja. Opettajan näkökulmasta koulutusohjelmien englannin kieliset opintojaksot ja niiden käytännön toteutukset ovat haastavia. Kansainväliseltä opettajalta kysytään etenkin verkkokoulutustaitoja sekä vuorovaikutusosaamista monikulttuurisissa tilanteissa. Toisaalta ulkomaisten opiskelijoiden pitää olla valmiita omaksumaan erilaisia opetusmuotoja kuin aiemmin omassa ympäristössään ovat tottuneet.

8.1.3 Vastaukset kansainväliseen opettajayhteistyöhön liittyen

Teemahaastattelun kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin: Miten kansainvälisellä opettajayhteistyöllä vahvistetaan opiskelun eettisiä arvoja?

Vastaja A:

”Kansainvälisestä opetusyhteistyöstä minulla on kokemusta erityisesti MurCS -ohjelmasta (Master in Urban Climate and Sustainability), jota toteutetaan kolmen korkeakoulun yhteistyönä ja kolmen eri maan välillä. Eri korkeakouluissa on hieman erilaisia käytänteitä opetuksen toteuttamisesta, mutta toisaalta tämä auttaa paremmin huomaamaan tärkeitä periaatteita esim. opiskelijan aseman tunnistamisessa ja tukemisessa laajemmassa yhteistyössä”.

Vastaja B:

”Suvaitsevaisuus ja kyky ymmärtää toisenlaisia toimintatapoja lisääntyvät”.

Kansainvälisellä opetusyhteistyöllä vahvistetaan korkeakoulutuksen monimuotoisuutta. Korkeakoulujen väliset eroavaisuudet opetuksen käytänteissä edesauttavat opettajia havaitsemaan kansainvälisen opettamisen vaihtoehtoisia periaatteita, kuten opiskelijoiden aseman tunnistamisessa ja tukemisessa kansainvälisen opiskelun aikana. Opettajan suvaitsevaisuus ja kyky ymmärtää toisenlaisia tapoja lisääntyvät.

Teemahaastattelun yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin: Miten uskot LAB-ammattikorkeakoulun kansainvälisen opetustoiminnan vaikutuksien näkyvän yhteiskunnassa ja sen muutoksissa?

Vastaja A:

”Toivottavasti kv-opetustoiminta johtaisi siihen, että opiskelijoita voisi työllistyä Suomeen ja Lahden seudulle. Tämä on haasteellista, vaikka opiskelijoita olisivat tehneet paikalliselle työelämälle onnistuneita projekteja opiskeluaikanaan, ei monikaan työyhteisö (julkinen tai yksityinen sektori) vielä kykene palkkaamaan kv-opiskelijoita töihin, vaikka toisaalta koko ajan valitetaan osaavan työvoiman puutetta. Tällä sektorilla erityisesti toivon positiivista kehitystä ja onnistumisia, vaikka lisähaasteita tuokin nykyinen koronaviruksen tilanne”.

Vastaja B:

”Moni työpaikka toimii kv-verkostoissa. On hyvä jos opiskelijat tottuvat/oppivat kv-yhteistyön opiskelun aikana. Ei tarvitse olla iso firma kun työkieli voi olla osittain englanti”.

Yhteistyöllä yrityselämän kanssa on positiivisia vaikutuksia LAB-ammattikorkeakoulussa. Kansainväliset opiskelijat tekevät erinäisiä kehitysprojekteja ja hankkeita yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Innovatiivisen yhteistyön tuloksena on saatu aikaiseksi positiivisia kasvun vaikutuksia yhteistyöyrityksissä. Kuitenkin yhteistyön jatkaminen työllistymisenä on koettu haastavaksi, sillä monikaan yrityselämän sektoreista ei ole ollut valmis työllistämään englannin kielellä toimivia osaajia.

8.2 Haastatteluvastauksien yhteenveto

Tutkimushaastateltavat olivat vastanneet haastattelulomakkeen jokaiseen yhdeksään kysymykseen. Laajan opetuskokemuksen omaavat opetushenkilöt kertoivat syvällisesti omia näkemyksiä ja yhteistyökokemuksia niin LABin kansainvälisestä opiskelusta, opettamisesta kuin opettajayhteistyöhön liittyen.

Sain kahden vastuuhenkilön haastattelusta monipuoliset vastaukset. Teemojen alle kertyi siten rikasta materiaalia. Toisaalta vastauksissa oli vain listattu kansainvälisen toiminnan tärkeimpiä ydinkohtia. Vastauksien kuvaukset ja mielipiteet poikkesivat toisistaan merkitsevästi. Vastauksien palaututtua tutkin myös tarkentavia ja vaihtoehtoisia kysymyksiä, jotka käsittelisivät enemmän kansainvälisen opettajayhteistyön vaikutuksia yhteiskunnallisesti. Kehityshankkeen alkuperäiseen suunnitelmaan vedoten etsin tutkimuksessani vain alkuperäisten teemojen mukaisia tekijöitä.

Yhteenvetona totean, että vastaajien A ja B yhtäläisyyksien löytäminen on hankalaa. Toisaalta vastauksien erot antavat hyvin erilaiset lähestymiskulmat kysymyksiä analysoimiseen. Tämä on tutkimustulosten analysoinnin kannalta hedelmällinen tilanne. Sain siten kerättyä tutkimusaineistoa sekä teoreettisesti että empiirisesti riittävästi.

9 TULOKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli löytää mahdollisemman laaja-alaisia vastauksia kansainväliseen opiskeluun, kansainväliseen opettamiseen kuin kansainväliseen opettajayhteistyöhön liittyen, ja jotka tukisivat tutkimuksen ja Climate University -hankkeen visioita ja tavoitteita parhaiten.

9.1 Kansainvälisen opiskelutoiminnan kehittäminen

Teemahaastattelun ensimmäisen kysymyksen vastauksissa huomioni kiinnittyi vastaajan B:n näkemykseen, jonka mukaan **LABin kansainvälinen toiminta oli lisännyt yhteistyösuhteita, yhteisiä hankkeita myös EU-hankkeita ja double degree – ohjelmia**. Kansainvälisen yhteistoiminnan tuloksina kansainvälisten opettajien ammatillinen osaaminen oli karttunut, koulualan benchmarkkaukset, hyvät yhteistyösuhteet sekä vaihtelut tavanomaiseen koulutyöhön verrattuna lisääntyneet. Vastaajan B näkemystä oli tukenut LABin toiminnan päätavoite yhteisen osaamisen kehittymisestä, johon yhtenä osa-alueena on kuulunut kansainvälisen toiminnan lisääminen organisaation sisäisesti.

Teemahaastattelun toisen kysymyksen vastauksista nousi esiin vastaajan A näkemys, jonka mukaan **LABin kansainvälisessä opiskelutoiminnassa tarvitaan enemmän yhteistyötä eri osapuolten kesken**, jotta kaikki erilaisten opiskelupalveluiden tuottajat olisivat tietoisia kv-opiskelijoiden tilanteista. Yhteistyön merkitystä oli korostanut organisaatiomuutoksista johtuvat haasteet. Siirryttäessä vanhasta Saimian ja LAMKin ammattikorkeakouluista uuteen LABin organisaatioon opetustoimintaan oli tullut mukaan uudet kansainvälisyyden toimintatavat, joiden omaksuminen oli koettu haastavaksi. Vastaajan A näkemystä oli tukenut opetushallituksen periaate kansainvälisyyden monimuotoisuudesta, joka on tehnyt kansainvälisten opetuksen toteuttamisesta haastavan.

Teemahaastattelun kolmannen kysymyksen vastauksista huomioni kiinnittyi vastaajan A näkemykseen, jonka mukaan opiskelijatoiminnan muutosvaihteluissa pitäisi huomioida asumispalveluiden saatavuus ja palvelutaso paremmin. **Opiskelijatoiminnan kattavuus oli nähty kansainvälisen toiminnan uudistavana markkinointitekijänä**, jolla on ollut merkittävä vaikutus kv-toiminnan opiskelijavaihtojen muutosvaihteluiden lukumäärään. Kansainvälisen opiskelijatoiminnan valmiuksia oli kysytty monipuolisessa viestinnässä. Viestinnän edellytyksenä oli koettu henkilökunnan motivaatiota ja osaamisen tasoa laajemmin. Vastaajan A näkemystä oli tukenut opetushallituksen periaate, jonka mukaan valmiutta kansainväliseen viestintään on vaadittu monelta eri taholta niin korkeakoulun johdolta kuin opettajilta.

Teemahaastattelun neljännen kysymyksen vastauksista nousivat esiin molempien vastaajien A ja B näkemykset, joiden mukaan kansainvälisen LAB-opiskelijatoiminnan tavoitteet olivat **kansainvälisten ohjelmien ja opiskelijoiden määrän kasvattaminen lähitulevaisuudessa**. Toisaalta vastaajat A ja B ilmaisivat kansainvälisyyden ja strategian olevan uuden LAB-toiminnan myötä vielä epäselviä. Oman vivahteen molempien vastauksiin toivat tämän hetken globaali koronapandemia, joka osaltaan tulee rajoittamaan kansainvälisten opettajien ja opiskelijoiden liikkuvuutta ja siten myös vaikuttamaan opettajien ja opiskelijoiden vaihtelumäärään alentavasti.

9.2 Kansainvälisen opetustyön kehittäminen

Teemahaastattelun viidennen kysymyksen vastauksien perusteella **molemmat vastaajat A ja B omasivat laajan opetuskokemuksen monialaisesta LAB-ammattikorkeakoulutuksesta** sekä aikaisemmasta LAMKin opetustoiminnasta. Opetustyö oli koostunut opetussuunnitelman kehittämisestä ja vuosittaisesta toteuttamisesta, yhdyskuntasuunnitteluun liittyvästä opetuksesta sekä opinnäytetöiden ohjauksesta ja koordinoinnista. Molemmat vastaajat vastasivat olevansa vastuuhenkilöitä kansainvälisen opiskelun Summer Schoolissa tai Winter Schoolissa.

Teemahaastattelun kuudennen kysymyksen vastauksista huomioni kiinnittyi vastaajan B näkemykseen, jonka mukaan **kansainvälinen opettaminen edellyttää tietoa ja käsitystä koulutussisältöjen ja toteutuksen eroista**. Suomessa on tasa-arvoinen toimintatapa verrattain muihin maihin. Korkeakoulutuksen kulttuuriset toimintatavat vaihtelevat maittain, joka korostuu etenkin opiskelijoiden itsenäisen oppimisen merkityksessä. Vastauksessa korostettiin kansainvälisten opettajien pedagogista erityisosaamista ja kommunikointikykyä. Vastaajan B näkemystä tuki opetushallituksen tulkinta kansainvälisyyden haasteesta, miten opetuksesta saadaan luotua sellaisia pedagogisia käytänteitä, joilla voitaisiin tukea kansainvälistä vuorovaikutusta ja oppimisen eroavaisuuksia.

Teemahaastattelun seitsemännen kysymyksen vastauksista nousi esiin vastaajan A näkemys, jonka mukaan **kansainvälinen opettaminen edellyttää verkkokoulutustaitoja sekä vuorovaikutustaitoja monikulttuurisissa opetustilanteissa**. Vastaajan A mukaan pedagogista osaamista pitäisi jatkuvasti kehittää voidakseen selviytyä kansainvälisen opetuksen poikkeavista haasteista. Vastaajan A näkemystä tuki opetushallituksen tulkinta kansainvälisen opettamisen ”normalisoitumisesta” osaksi luonnollista opetusta.

9.3 Kansainväliseen yhteistyöhön liittyvä kehittyminen

Teemahaastattelun kahdeksannen kysymyksen vastauksista huomioni kiinnittyi vastaajan A näkemykseen, jonka mukaan **korkeakoulujen erilaiset käytänteet opetuksen toteuttamisesta auttavat paremmin huomaamaan tärkeitä periaatteita opiskelijan aseman tunnistamisessa ja tukemisessa laajemmassa yhteistyössä**. Kansainvälisessä yhteistyössä korostui etenkin opetustoiminnan solidaarisuus ja opettajan kyvykkyys ymmärtää erilaisia toimintatapoja. Vastaajan B näkemystä tuki LAB-ammattikorkeakoulun johtamisen periaate, jonka mukaan korkeakoulutuksen eri toimijat osoittavat välittävänsä ja tukevansa opiskelijoita tavoitteiden saavuttamisessa tasavertaisesti.

Teemahaastattelun yhdeksännen kysymyksen vastauksista merkitsevämmäksi näkemykseksi nousi vastaajan A tulkinta kansainvälisen opiskelutoiminnan yhteiskunnallisista vaikutuksista lähitulevaisuudessa. Vastaaja A oli toivonut teemahaastattelun lopuksi, että **LABissa harjoitettava kansainvälinen opetustoiminta johtaisi opiskelijoiden työllistymiseen Suomeen ja Lahden seudulle.** Työllistyminen paikallisille yrityksille oli kuitenkin koettu haasteelliseksi tähän mennessä, vaikka opiskelijat olisivat tehneet työelämään onnistuneita projekteja opiskeluaikanaan. Osasyynä työllistymiseen oli nähty vain englannin kielellä toimiminen. Vastaajan A tulkintaa tuki LAB-ammattikorkeakoulun toimintastrategia, jonka mukaan työelämän yhteistyön tavoitteena on osoittaa potentiaalisen kasvun vaikutukset yritysten liiketoiminnallisessa kehittämisessä.

10 POHDINTA

Tutkimusvastauksien perusteella kansainvälisessä opiskelussa ja opettamisessa näyttäisi olevan kyse hyvin monimuotoisesta ilmiöstä. Tutkimusvastauksien rikkaus, mutta toisaalta opettajien poikkeavien mielipiteiden ilmaiseminen, on luonut kansainväliselle toiminnalle vaateen, jota on tarkasteltava LAB-ammattikorkeakoulun monesta eri toiminnan näkökulmasta käsin.

Kansainvälisyyden harjoittaminen on koettu kehittäväksi toiminnaksi kansainvälisten opettajien keskuudessa. LAB-ammattikorkeakoulun toiminnan päätavoitteena on ollut yhteisen osaamisen kehittäminen, johon yhtenä osa-alueena on kuulunut korkeakoulujen välisen yhteistyön harjoittaminen. Kansainvälinen toiminta on sisällyttänyt yhteisiä hankkeita, jotka ovat sisällyttäneet yhteistä tiedon hankintaa ja sivistyksen edistämistä uudistuvan korkeakoulutuksen muodossa. Globaalin tiedon myötä korkeakouluopettajien asiantuntijuus omassa ympäristössä on ollut huomattavassa kasvussa.

Toisaalta kansainvälisyyden monimuotoisuus on muodostunut kestävän toiminnan haasteeksi. Uudistuvien koulutusohjelmien ja opetussuunnitelmien toteuttaminen kansainvälisesti on edellyttänyt yhteistyötä ja viestintää enemmän kuin aikaisemmin. Kansainvälisen opiskelun johtaminen on koettu toiminnassa moniportaiseksi prosessiksi, jossa kaikkien toimijoiden niin kansainvälisyydestä vastaavan henkilöstön, ja varsinkin opettajien on pitänyt olla tietoisia muutoksien vaikutuksista omaan toimintaansa. Viestinnän ja tiedottamisen yhteisöllinen merkitys on korostunut kansainvälisessä toiminnassa entisestään.

Kansainvälistymisen edellytyksenä on pidetty henkilökunnan motivaatiota ja osaamista. Kansainvälisen henkilöstön on pitänyt huomioida opiskelijavaihdoista johtuvat muutosvaihtelut kv-toiminnassaan entistä laajemmin. Kokonaisvaltaisesti ajateltuna henkilöstön osaaminen ja kansainvälistymispalvelut ovat vaikuttaneet kansainvälisen LAB –opiskelijatoiminnan kehittymiseen. Markkinoinnin näkökulmasta kansainvälisyyden monipuolinen toimivuus on antanut myönteisen kuvan ulkomaisille opiskelijoille, mikä puolestaan on vaikuttanut opiskelijavaihtojen kasvuun positiivisesti.

Kansainvälinen opettaminen on koettu haastavaksi. Kansainvälisten opetussuunnitelmien ja käytänteiden toteuttamiseen on tarvittu pedagogisia erityistoimenpiteitä. Ensinnäkin monikulttuurinen opettaminen on vaatinut kansainväliseltä opettajalta asiantuntijuutta ja kykyä havainnoida erilaisia kulttuurisia lähtökohtia ja niiden tuottamia haasteita. Myös oman ammattialan englannin kielen hallitseminen on ollut välttämättömyys opettajalle, jotta ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa on voitu harjoittaa jatkuvaa vuorovaikutusta ja opettamista. Toisekseen kansainvälisessä toiminnassa on pohdittu, miten opetuksen pedagogisia osa-alueita ja käytänteitä tulisi kehittää kansainvälisen opettamisen edistämiseksi. Tämäkin on osaltaan vaatinut kansainväliseltä opettamiselta tiedollista uudistumista. Käytännössä uudistuminen on tarkoittanut sitä, että opettajien verkkokoulutustaitoja ja opettamisen käytänteiden hallintaa on pitänyt kehittää Climate University -luonteisten tietohankkeiden avulla.

Kansainvälisellä yhteistyöllä on vahvistettu opiskelutoiminnan eettisiä arvoja. Korkeakoulujen erilaiset käytänteet kansainvälisyyden toteuttamisesta auttavat opettajia huomaamaan kulttuurieroja opiskelijan oman aseman tunnistamisessa ja kansainvälisen opiskelun tukemisessa laajemmassa yhteistyössä. Toisaalta kansainvälisyys korkeakoulutuksessa on lisännyt erilaisten ihmisten välistä suvaitsevaisuutta ja opettajien kyvykkyyttä ymmärtää erilaisia toimintatapoja. Eettistä näkemystä on tukenut korkeakoulutuksen periaate, jonka mukaan korkeakoulutuksen eri toimijat osoittavat välittävänsä ja tukevansa opiskelijoita tavoitteiden saavuttamisessa tasavertaisesti.

Kansainvälisen yhteistyön hyödyntäminen on edellyttänyt yhä tiiviimpää yhteistyötä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa. Kansainvälisen toiminnan merkitystä on arvioitu kansainvälisten hankkeiden tiedollisten tavoitteiden saavuttamisella sekä työllistävien vaikutuksilla yhteiskunnan eri tehtäviin. Työllistyminen on kuitenkin ollut haastavaa, sillä julkinen tai yksityinen sektori ei vielä ole suuremmassa mittakaavassa ollut kykeneväinen palkkaamaan kansainvälisiä opiskelijoita töihin. Kansainvälisessä yhteistoiminnassa keskustellaan enemmänkin digitaalisesta erikoisosaamisesta, jota voidaan hyödyntää tutkimuksessa ja kehitystyössä monin eri tavoin. Näkemystä tukevat korkeakoulujen toimintastrategia, jonka mukaan yhteistyön tavoitteena on osoittaa potentiaalisen kasvun vaikutukset kumppaneiden toiminnassa ja kehittämisessä. Puolestaan kasvatussosiologisenä tavoitteena osoittaa sivistyksen ja koulutuksen merkitys yhteiskunnan hyvinvoinnin turvaamisessa.

Siten tutkimukseen kerätyn teoreettisen aineiston perusteella voitiin todeta, että tutkimuksen empiirinen pohja oli tarpeeksi laaja laadullisen tutkimuksen suorittamiseksi. Erityisesti aineiston keräämisessä oli huomioitava kansainvälisen opiskelun, opettamisen sekä kansainvälisen yhteistyöstä johtuvat muutosvaihtelut korkeakoulukeskeisesti.

Tutkimustyö suoritettiin käyttämällä laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi osoittautui toimivaksi menetelmäksi, sillä saatiin eroteltu palautuneista haastatteluvastauksista tutkimuksen kansainvälisyyden tarkoitusta edellyttävät olennaiset vastaukset teemaluokkiin perustuen. Tutkimusvastauksien perusteella voitiin todeta, että kansainvälisyydessä on kyse monimuotoisesta ilmiöstä. Korkeakoulut tarvitsevat silloin kattavan strategian kansainvälisen toiminnan johtamiselle.

Tämän tutkimuksen jatkotutkimusaiheena ehdotetaan: kansainvälinen opiskelutoiminta korkeakoulutuksen kestävässä kehityksessä. Toisena tutkimusaiheena ehdotetaan: pedagogisten erityistaitojen käyttäminen kansainvälisissä opetusmenetelmissä. Jatkotutkimukset olisi hyvä liittää osaksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisiä yhteistyöhankkeita, joiden tutkimuksellinen merkitys palvelisi tulevaisuuden lukioiden ja korkeakoulujen tiedon ja sivistyksen jakamista globaalisti.

LÄHTEET

Alahuhta, M. 2015. Johtajuus – kirkas suunta ja ihmisten voima. Helsinki: Bookwell.

Climate University. 2020. Teaching and learning for sustainable future. Helsingin yliopisto. [Viitattu: 28.4.2020]. Saatavissa: <https://blogs.helsinki.fi/climateuniversity/>

Danssa, N. 2014. Kansainvälisten henkilöstövoimavarojen johtamisen haasteet hajautetussa organisaatiossa -Case: InCase Oy. Haaga-Helian ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. [Viitattu 20.12.2019]. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/82006/Incase.pdf?%20sequence=1&isAllowed=y>

Elonen, M. 2015. Motivoiva osaamisen johtaminen asiantuntijaorganisaatiossa –case Helsingin kaupungin Työterveyskeskus. Tampereen yliopisto. Johtamiskorkeakoulu, hallintotieteen –pro gradu tutkielma. [Viitattu 18.5.2020]. Saatavissa: <trepo.tuni.fi/handle/10024/98099>

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Eteläpelto, A. 2007. Työidentiteetti ja subjektiivisuus rakenteiden ja toimijuuden ristiaallokossa. Teoksessa A. Eteläpelto, K. Collin & J. Saarinen (toim.) *Työ, identiteetti ja oppiminen*. Helsinki: WSOYpro, pp. 90–142.

Grahn-Laasonen, S. 2017. Suomen opetusministerin laatima 10 teesin listaus kansainvälisen oppimisen ja opiskelemisen muodoista 9.5.2017. Oaj.fi -verkkosivusto. [Viitattu 12.4.2020]. Saatavissa: <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2019/toimivaa-digitalisaatiota-opettajien-ja-rehtorien-tyohon-oaj-10-teesia/>

HAMK-ammattikorkeakoulu (2020). Organisaation internet. [Viitattu 15.5.2020] Saatavissa: www.hamk.fi

Hanhinen, T. 2011. Osaamisenhallinta on työelämän haaste ja valtti. Työpoliittinen Aikakauskirja 1/2011. [Viitattu 2.4.2020]. Saatavissa: <https://kansalliskirjasto.finna.fi/Record/arto.1581070>

Helsingin yliopisto. (2020). Monialainen digitaalinen oppiminen kestävyysaasteissa – joustavat opintopolut työelämään -hankkeen www-sivut/blogi [Viitattu 11.4.2020]. Saatavissa: <https://blogs.helsinki.fi/climateuniversity/>

Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hökkä, P., Vähäsantanen K., & Paloniemi, S. 2010. Toimijuuden tilat ja tunnot - opettajien muuttuva työ koulutusorganisaatiossa. Teoksessa K. Collin, S. Paloniemi, H. Rasku-Puttonen & P. Tynjälä (toim.) *Luovuus, oppiminen ja asiantuntijuus*. Helsinki: WSOYpro, pp. 141–159.

Härkönen, U. 2002. Kansainvälinen opettajavaihto yliopistoissa. Sokrates/Erasmus. Joensuun yliopisto. Savonlinnan opettajankoulutuslaitos. [Viitattu 15.4.2020].
Saatavissa: <http://sokl.uef.fi/katsaukset/opettajavaihto/1opettajavaihto.htm>

Jyväskylän yliopisto. 2020. Tutkimuksen suunnittelu. Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto. [Viitattu 18.4.2020]. Saatavissa:
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-suunnittelu>

Kauhanen, J. 2012. Henkilöstövoimavarojen johtaminen. Helsinki: SanomaPro.

Kauppi, E. 2017. Näkökulmia lasten ja nuorten digilisaatiokasvatuksesta: I'm Digi ry:n vision ja toimintasuunnitelman kehittäminen. Saimaan ammattikorkeakoulu. [Viitattu 19.5.2020]. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/137893>

LAB-ammattikorkeakoulu (2020). Tiedon ulkoisena lähteenä a) organisaation internet. Tiedon sisäisenä lähteenä b) organisaation sisäiset tietokannat. [Viitattu 15.5.2020].
Tiedon ulkoiset lähteet saatavissa: www.lab.fi

Laki ammattikorkeakoululaista 14.11.2014/932. (2020). Finlex -verkkosivusto. [Viitattu 3.4.2020]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>

Lehtonen, Tommi. 2009. Arvot ja arvojohtaminen: filosofisia huomautuksia. Hallinnon tutkimus 28 (4), pp. 3-15.

LUT -yliopisto. (2020). Konsernin toimintastrategia, organisaatio ja arvoperiaatteet.

Lämsä, A-M. & Hautala, T. 2005. Organisaatiokäyttötymisen perusteet. Edita. Helsinki.

Opetushallitus. 2012. Kansainvälisyys osana korkeakouluopintoja - kehittäminen ja kansainvälisyys. Kansainvälistymisrahoitus - korkeakoulutuksen kansainvälistymisen tuki. Opetushallituksen Faktaa -tietoja ja tilastoja -julkaisuja 1/2012. [Viitattu 15.4.2020].
Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/24635_faktaa_1a_2012.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kestävän kehityksen linjaus. [Viitattu 28.4.2020]. Saatavissa: <https://minedu.fi>

Pajunen, K. 2014. Strategisen johtamisen muuttuvat kontekstit. Liiketaloudellinen aikakauskirja. 63. Jyväskylän yliopiston -julkaisuja. [Viitattu 23.11.2019]. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/43995/ltakallepajunen2014draft.pdf?%20sequence=1&isAllowed=y>

Paloniemi, S., Rasku-Puttonen, H. & Tynjälä, P. 2010. Asiantuntijuudesta identiteettiin - Anneli Eteläpellon tutkimuspolkuja. Teoksessa K. Collin, S. Paloniemi, H. Rasku-Puttonen & P. Tynjälä (toim.) *Luovuus, oppiminen ja asiantuntijuus*. Helsinki: WSOYpro, pp.13–37.

Parkkila, L. 2013. Hiljaisen tiedon keräämisen ja konkretisoinnin toimintamallit. IMTAC-hankkeen kirjallisuustutkimus. Sarja B. Raportit ja selvitykset 16/2013. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu Kemi 2013. [Viitattu 17.4.2020]. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/68782>

Parkko, P. & Rauramo, P. 2006. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysala. Tutkimusartikkelissa L. Otamäki & J. Vainiomäki. *Esimerkkejä osaamisen johtamisesta suomalaisille työpaikoilla -osaamisen johtamisen tuloksellisuus ja osaamis pääoman raportointi*. Helsingin yliopisto. Teknillinen korkeakoulu – Työpsykologian ja johtamisen laboratorio. Teaching Material 2006/1. [Viitattu 3.4.2020]. Saatavissa: <https://aalto.org.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/856/isbn9512283565.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Raunio, K. (1999) *Positivismi ja ihmistiede. Sosiaalitutkimuksen perustat ja käytännöt*. Helsinki: Gaudeamus

Sitra. 2015. Ilmasto. Nyt –oppimiskokonaisuus – Sitra. Kehityshankkeen verkkosivut. [Viitattu 18.5.2020]. Saatavissa: sitra.fi/hankkeet/ilmasto-nyt/

Sydänmaanlakka, P. 2015. Älykäs julkinen johtaminen: miten rakentaa älykäs verkostoyhteiskunta. Talentum pro.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. (3. Aineiston hankinta ja määrä laadullisessa tutkimuksessa). pp. 71-90.

Tynjälä, P. 2010. Asiantuntijuuden kehittämisen pedagogiikkaa. Teoksessa K. Collin, S. Paloniemi, H. Rasku-Puttonen & P. Tynjälä (toim.) *Luovuus, oppiminen ja asiantuntijuus*. Helsinki: WSOYpro, pp. 79–95.

Uusi-Kaakkuri, P. 2017. Transformationaalinen johtaminen ja luovuuden johtaminen. Artikkeliväitöskirja. Vaasan yliopisto. [Viitattu 3.4.2020]. Saatavissa: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-749-1.pdf

Vaasan yliopisto. 2020. Kansainvälisyys ja vaihto-opiskelu. Vaasan yliopiston opintopalvelut. [Viitattu 12.4.2020]. Saatavissa: <https://www.univaasa.fi/fi/for/student/studies/internationalisation/>

Vipunen. 2020. Ammattikorkeakoulu - Kansainvälisyys. Opetushallinnon tilastopalvelu. [Viitattu 16.4.2020]. Saatavissa: <https://vipunen.fi/fi-fi/amk/Sivut/Kansainv%C3%A4lisuus.aspx>

Vähäsantanen, K. 2007. Ammatillisen opettajan ammatti-identiteetti muutoksessa. Teoksessa A. Eteläpelto, K. Collin & J. Saarinen (toim.) *Työ, identiteetti ja oppiminen*. Helsinki: WSOYpro, pp. 156–176.

LIITE 1: TUTKIMUSHAASTATTELUN KYSYMYSLOMAKE

Haastateltavan perustiedot:

Koulutus:

Koulutusala LAB -ammattikorkeakoulussa:

Työkokemus kansainvälisestä opetustoiminnasta vuosina:

Tutkimushaastattelun avoimet kysymykset:

- 1) Mitä hyötyjä koet LAB -ammattikorkeakoulun kansainvälisessä opiskelutoiminnassa?
- 2) Mitä haasteita koet LAB-ammattikorkeakoulun kansainvälisessä opiskelutoiminnassa?
- 3) Miten kansainvälistä opiskelutoimintaa LAB -ammattikorkeakoulussa pitäisi uudistaa?
- 4) Mitkä ovat kansainvälisen LAB -opiskelutoiminnan tavoitteet lähitulevaisuudessa?
- 5) Millaisia kokemuksia sinulla on opetustoiminnasta LAB -ammattikorkeakoulussa?
- 6) Mitä pedagogisia erityistaitoja kansainvälinen opettaminen mielestäsi edellyttää?
- 7) Miksi pedagogisia osa-alueita kansainvälisenä opettajana pitäisi kehittää?
- 8) Miten kansainvälisellä opettajayhteistyöllä vahvistetaan opiskelun eettisiä arvoja?
- 9) Miten uskot LAB-ammattikorkeakoulun kansainvälisen opetustoiminnan vaikutuksien näkyvän yhteiskunnassa ja sen muutoksissa?